

DOMOVINA

MĚSZECSNE NOVINE ZA SZLOVENSZKI NÁROD

II., LĚTO

BUDAPEST, 1921 DECEMBRA 30-TOGA

12. NUMERA (NOV.-DEC.)

Nasa pót.

Od szedem lét mao sze nájvéksi dogotki cslovecsansztva szprávejo pred nasimi ocsámi. V těj lětaj szmo celo csloveco historio prezšivěli. Ka sze v na-prěiděnyi cslovecsansztva od doszta sztó lét mao go-dilo, vsze je znóvics naprěprio. Vsze szmo vidli, vsze szmo szkűszili, vsze szmo varděvali i probali, ka zsitek cslovecsansztva vszvojoi utrobi má.

Tó je mocna sóla bila. Táksa sóla, kakso li zsitek zná drzsati. Dugo dugo lét szmo blájzseno zšivěli, kak děca pri ocsinój hízsi. Od szedem lét mao vsólo hodimo, v nájzmozněso sólo zsitka. V toj sóli szmo príliko měli táksa dugoványa sze navcsiti, stera bi nász niksá od csloveka goriposztávlena sóla ně mogla navcsiti. I mi bi ně bili tiszti pripravni lűdjě, ki sze ně szamo domá, nego v dalěšnyi tůhínszki országaj tůdi na vsze kraje vőszpoznajo i szvojoi bivoszti fundamentum nájdejo, csi bi ně zarazmili, na kőj nász zsitek vcsi.

Ka je zsitek? Velki módrí nam globoko szégajőcse miszli dájó od nyega. Ali ne glědajmo na té globoke miszli. Glědajmo zsitek tak, kak je. Prószen cslovek na tó miszli, ka zsitek jěsztvino, pitvino, oděvko, abúteo i hram potrebűje. I v tom isztino má. Ali ka dá poszebnomi csloveki príliko i mogőcsnoszt eta, k zsitki potrebna dugoványa szí szpravití? Tó, ka cslovek med doszta drűgimi kszebi glinomi lűdmi zšivě, zsterimi vktűper-pride v cėrkvi, na szěnyi, na dēli, z kěmi szí pogucsáva, miszli vőpremeni, steri szo nyemi na pomőcs i stere on tůdi pomága. Zsitek sze z zativarisávanyem zacšne.

Cslovecsansztvo z doszta vėksi i mēnsi mravlinyekov sztoji. Natúra i hisztoria szte tē mravlinyke pa v nyi bodőcse bivátke razlőcsile, i vszákomi szte szvoje poszezne forme dalé. Kak sze tá razlőcsnoszt szpráva, tó je nájvéksa szkrovnoszt cslovecsaga naprěiděnya, i máno dēlo bi bilo tē nepoznane zroke broditi. Zadovolmo sze ztēm, ka je razlőcsnoszt tů, i mi němremo drűgo vcsiniti, kak pred pravícov natůre i historie sze nagniti.

Mi szmo bivoszti, stere szvoj poszeben zsitek, szvojio poszebno formo i natůro, szvoj poszeben karakter májo. Mravlinyek raztoriti je mogőcse, mravlinyek zagraditi je mogőcse, grájko goriposztaviti je lehko, ali mraviě preobrnotti je němogőcse, ár je csloveki prepovėdano notriszėgnotti v sztoritela djánye.

Lehkosko miszłěcsi lűdjě naj právjio: bojdite etaksi

ali pa táksi, eden národ, sztőjězér lűszta nigdár nede tákse, na kakše je scšějo szprávlati. V jezerolětnoj tiva-rissztvi zšivěcse lűsztvo je povóden, stera száma kopa szebi grabo, po sterioj tecsě.

Záto mi nikše drűge pōti němamo pred szebom, kak naso poszebno pót, naso lasztivno pót. Li po toj pōti je nam mogőcse hoditi. Csloveco natůro niscse němre vőpremeniti. Cslovecsa natůra de szvoje poszezne pravice naszledűvala, kakstě de sze stoj nadűvavo proti nyěj.

Mi mo po nasoj pōti sli naprě. Nas poszeben zsitek nász vlecsě. Nasi lűdjě szo nasi lűdjě i vszě drűgi szo od nász odlőcseni. Naj sze godi na szvéti, ka sze scšě. mi szmo mi, i oštánemo táksi, kaksi szmo. Kí za drűge gucsí, kí sze drűgim majzla, je ftics steri sze v drűgi sereg fticsov mēsa, kakkoli de sze majzlo i kakkoli do ga ovi rárali, nagibali, zapelávali, právoga postenyá szí ne szprávi.

Záto li naprě po nasoj lasztivnoj pōti. Vsze, ka je nase, naj bōde nam drűgo, ár je nase, vsze ka je ně nase, naj bōde nam vszėedno. Li nase cile mējmo pred ocsámi. Norlaví cslovek je, ki tůhínszke cile szlűzsi.

Med vtělami hodimo i csi mo tó okōli nász grőzsa-jőcso vodő glědali, zavrti sze nam i v pogűbelnoszt szpád-nemo, ali csi mo li neszstanoma szvoje lasztivne cile glědali, zdravo překpidemo.

Ne pravte, ka je němogőcse, ár je nam prepovėdano. Szměja vrědni zroki? Sto je tak zmozsen, ka mogőcsnoszt má prevodětati drěvjí naj ne sűmi, gda je vōter goni i naj ne cvetě, gda je notrěšnya mőcs na cvětenye zseně?

Ne pravte, ka szmo máli, ka němremo po nasi poszebni kulturszki nogáj hoditi. Ešcse mēnsi národje jěszto, ki szo mogőcsi szvojio poszebno kulturo oš-návlati. Nase včaganye z toga zhája vő, ka szmo do szěga mao eden nárasz bili, steroga je eden zmozšnēší nárasz podpěro i z daj gda szmo od podpora krajvtrg-nyeni, tak stimamo, ka vesznotti moremo.

Tó je szpolj blődno stímanye. Zdraví, veszėloga szrca i dēlavni lűdjě szmo. Mi szami nevěmo zadoszta, kak zmozšno dűhovno i tēlovno mőcs má nase lűsztvo.

Záto znóvics i znóvics z nájvėksim dűšnevěsztnim pokojom právim: ne sztarajte sze, ne včagajte i ne szűzste sze. Odłěcste doj z szěbe nemárnoszt, vłějte vű z szrca britkőcso. Naprě po nasi lasztivní potáj. Dűševna mőcs nasega zdravoga národa nász k nasim cilo-m pri-neszě.

NASE NÁRODNE PESZMI.

SZTÁRA ZSENA, MLÁDI MOUZS.*

Sztára zsená, mládi mouzs,
 Tou je eden csúden touzs! —
 Eden drügoga razlácsi
 Prido z toga szami jocsi.

— „Deco mójo mi pregánya,
 Mené goní z moíja sztányá.“
 Na tou neszámim nikaj recsti:
 Britko sze joucsem pri pécsi.

— Mi veli: „Idi baba szpát!
 Nacsi dobis na glavou bat!“ —
 Na tou neszámim nikaj recsti:
 Britko sze joucsem pri pécsi!

TARNOVSZKI BOJTÁR.**

Vdingao szem sze v Tarnoco za bojtára,
 Nega za csrédo lépsega határa.
 Dvajszti rajnski deszt szódov mi lon bó,
 Zadoszta bojtári tó.

Dvajszti birk drzsánya mi je obezsao,
 Zavészka mi pétésdeszt krajcarov dao,
 Té szem zápio v „Pipa gysújtó“ csárdabi,
 Vu Tarnóce púcsávi.

Na krúhi bom z vértom domá na póli,
 K Gyürgeyomi prido po méne z kóli.
 Gor mi deno tulipánszko ladico,
 Zsvégio dudo i bundo.

Té bom i szam vandrao dalecs vtúhino
 Na Széchenyi goszpodína púsztino.
 Gde bom csrédo v racsún vzeto prékjemao.
 I med dudanyem vógnao.

Vojni baci do mi zvonce noszili,
 Da bole znam, gde do csrédo vodíli.
 Tak bom sze sétaires za nyimi, kak en' cár,
 Tó premore li bojtár!

Tecsasz szí mam zsvéglávati dudati,
 Dokecs nemam lépe lube szpoznoti.
 Je v púsztini povóli deklícsk lépi,
 Zvún krofaszti i szlépi!

* Eta peszem je v etoj formi v zalavármegyővszki vessznicaj poznana, i tak miszlimo ka je sztrina edne sztáre ballade. V Sztarisinsztvo i Zvacsinsztvo iménovanoj od Wellisch Béle vódanoj knigi sze nahája edna peszem „Od sztáre zsené i mládoga mozzá“. Tá peszem je predélanye té zdaj eti vódáne peszmi. Zagvúšno drzsimo, ka je tó predélanye Kardos János rédo.

** Eta notriposzlána peszem je z vograszka peszem krátisa. Predélanye je Kardos János vcsino.

Csi me stera zsnyi polóbi, prav vcsini,
 Znam, kaj me za vezz kincs zemlé nemeni.
 Ár bom jo za szitek szvéta kúsúvao;
 I drágo zsenicsko zvao.

Pa ji kúpim kordovanszke csizmice,
 Drágo janko, fórtok, pocil, kitice,
 Szvilni róbec, pantlike, dzsúndzs na síngek
 I szrebrni prsztanek.

Sto de meo vu csárdi vékse postenyé,
 Vszá drzsina de sze vrtéla kre nyé!
 Kak kralici nyéj povóli hoditi
 I szkrblivo dvorití.

Nigdár drúga nede z menom plészala,
 Csi tó ona nede rada glédala.
 Ár ráj i vu szmrtné mantre privolim,
 Kak nyé volo prelomim.

Csi va sze na szenye vkúper sétala,
 Vszáka dusa de za nama glédala,
 Gde sze nájde vu országi táksi pár,
 Kako tarnovszki bojtár.

RASZI, RASZI ROZMARING...

Rászi, rászi rozmaring
 Ti rozmaring zeléni.
 Csi bos enkrát potrgani,
 Pa ne bos vecs zeléni.

Moj rozmaring sze dojszisi
 Je drúgo fárho dóbo.
 Moj lúbi sze pa vészeli,
 Je drúgo lubo dóbo.

Li lúbi jo, li lúbi jo
 Ne bos jo dúgo lúbo.
 Vé príde zse en krátek csasz
 Kaj bodes go zapúscso.

PRIMLI BRÁTEC KUPICO...

Primli brátec kupico,
 Szpij szí na zdrávje jo
 Bóg zná, bodemo na szvétí
 Vképzsiveli.

Vó szmo szpíli, vó szmo szpíli
 Bóg nam dáj na zdrávje
 Vó szmo szpíli, vó szmo szpíli
 Bóg nam dáj na zdrávje.

DŮH I MŮCSVÍNA.*

Pij, brátec, pij zlato vinco!
Vodó naj zšivina zsré!
Pij! podaj veszéji szrdce
Ár i tebé grob pozsré:
I keszno de ti té piti,
Gda na dúgo pót más idti.
Pij, pajdas, ár na e'n hop
Te zlehka v grob szráni pop.

Vis! vu Bachusa kapéli
Cúri zlata zsilica;
Tam sze razpresztré vu téli
Csleka vszárka szvilica:
Tam obszjine v túzšno szrdce
Visisega szitka szunce
Steroga tak milí trák
Razzsené prsz temni mrák.

I sto bi nam. predsztópiti
Szmeo pót v eto szvetlino?
Sto ne zselé pogroziti
Gúta vu nyé vretino?
Ivo, Vince, i Domiter
Vendel otec, i Jupiter
Szo velki szvétci bíli,
I dónok radí pili.

V vinci nájde vrli tezsák
Kincs i sztálno postenyé

Példa je v tom Noé ocsák,
Ki je po nyem dóbo nyé,
Nyegvi jámi, nyegvi trúdi,
Do sze glászili od lúdi!
Dokces de trsz grozd rodio
I szvét nyega mléko pio.

Vince dúh szegréva, zdigne
Kakti prszí vojnika;
Da ga ni groza ne vugne
Pred mecsom razbojníka.
Szrcsno tere Hektor k cili,
I zaszpí za dom veszéli;
Gde ga díke koróna
Za sztálnoszt i krv lóna.

Zsnyim napunyeni vuzsgéjo
Apostolje velki szvét,
Gda na vsze kraje neszéjo
Vere iszkro i poszvét.
I szam Krisztus sze zsnyim v Káni,
Na Golgothi, v Gethsemáni
Próti szmrtri tak krepí,
Da tího vnyé szen zaszpí.

Vince je ocsé blagoszlov
I vrács v hípi tezsákócse;
Ono je vtíšanya áldov
Za mrtve i zšivócse.

Glédaj z verov, glédaj grésník,
Kak nagible kehli mészík,
Gda za dúso áldúje
Naj jo pekla mentúje!

Brez vinca sze niti Bógi
Nemre po prav szlúzsiti
Tó szo sze pred nami vnógi
Mozsje mogli szkúsziti.
Záto je tak Luther Martin
Kak szvétí Vázil i Kalvin
Verním pehář v róke dao,
I piti zapovedao.

Z tém oliom sze vu szmrtri
Mázse isztine verník,
Gda ga kvisni drszél vrti,
Na pót szpávla szpovedník;
Naj po tak zravnanój póti
Gvúšno ide k cili próti,
I szrcsno sztáne zócsi
Húdi dúhov besznócsi.

Evan! tvoji drági dobrót
Je pún vesz nas prebitek;
Po nyi sze razvedri szirót
Mrácsna néba i zsitek.
Blagoszloven bojdi tvoj dár,
Zláte vretine pún pehář!
Tebi sze nanízava,
Ki nyega dzsúndzs kostáva.

* Eto lépo peszem szo nam eden nas domivncsar poszlaři. Etak pisejo: „Prevecs sztára peszem i tak miszlim, ka go zvón méné nisce drúgi nevé. Sto go szpravo? Má bidti ka Kardos, dónok miszlim, ka je sztárása. Nóto túdi poznam. Nóta pa jezík právo vendusko dúhovnoszt kázse“. Med tisztimi pizsmami, sterc je eden nas cslovek v 1916-om léti v Szalafóti pri Kardosovoj bizi gorinajso, sze nájde eden zvércz s titulúsom: „Szlovenszke národne hvaléke“. Na prvom méstti sztoji eta zdaj eti vópostampana peszem. Po táksem je gvúšno, ka je od Kardos Jánoša szpárvlena. Pod titulúsom eto sztoji: Nóta: *Igyunk barátim! a komor.* Ali záto té réd ne szvedocsi, ka je peszem z vógrszkoga dojobrnyena. Kardos János je tákso szve méo, ka je szzvoje peszmi na znáne nóte délo. I tákso návado je túdi méo, ka je sztáre szlovenszke hvaléke predcío. Vsa eta premiszlévsi tak sztimamo, ka je prvi versus predélanye kákse sztáre zse pozáblene szlovenszke hvaléke, ovi versuske szo pa predélanye sztári némski od diákov szpévani peszm (Studentenlied). Radi bíli, csi bi nam nóto na kóte dojdjáno túdi notriposzlaři, ki go znájo.

Melich János.

Doszta nasega lúszta va nevé, ka mi Vendi ednoga právoga prijátela mámo, ki je zse dávno nas národ vszvoje szrcé szkleno i ki zdaj túdi, v tom túzšnom cajti, dosztrakrát miszli na nász i tihomá déla za nas národ. Tó nas dober prijátel szo Melich János, profesor szlávzszi jezíkovi na budapestinszkom egyetemi i ravnitel vógrszkoga národnoga muzeuma.

Doszta lét je minólo od tisztoga mao, ka szo oni odprvim prisli v naso krajino. Zse prve dni nyúvoga eti prebivanya szo oni nase lúsztvo polúbili i gori szo djáli vszebi, ka do nas národ brodili. Od tisztoga mao szo vecsekrát prisli knam nas jezík, nase návade, nase násztaje brodit. Oni szo nase sztáre knige vkúppóbrali i v vógrszkom národnom muzeumi szo je obarvali. Nasi lúdjé szo sze csúdiváli, gda szo Melich János sztáre szlovenszke knige iszkali i nikak szo né mogli razmėti,

na koj de tó dobro. Ali Melich János szo sze szmejáli i etak szo lúdom pravli: „té knige szo szo kulturni dokumentje ednoga máloga národa, velka nepoprávlena fa-linga bi bila, csi bi té knige vesznole“. Oh Bóg, kakso dobro prevednoszt szo méli Melich János! Tak, da bi prorok bíli, szo oni naprévidli zsalosztno prisesztnoszt. Zdjaj Melich János mámo hválo dati, ka szo nase sztáre knige né vesznole, nego szo vkúpszpárvlene i dobro obarvane v vógrszkom národnom muzeumi.

Oni szo túdi od tēj nasi kníg vecsekrát piszali odprvim pod titulúsom: „A magyarországi vend nyelvű irodalom bibliográfiája“ (Magyar Könyvszemle 1902, 426—449. o.) oddrúgim pod titulúsom: „Ujabb adalékok a hazai vend nyelvű irodalom bibliográfiájához“ (Magyar Könyvszemle 1908, 1—17. o.)

Ztém né zadovolni, drúge zevcsene szoske szo túdi

ritáli, naj pridejo v nase krajino nase lüszto brodit. Tak szo prisli knam Herman Ottó, ki szo eti doszta sztäre skéri vküppóbrali i goriodneszli v budapestinszki muzeum.

Melich János szo nas jezík globoko brodili i v nyúvi velki knigaj „Szláv jövevényiszavainak” i „Az egyházi szláv nyelv hazája” nyúvo znanoszt goriponócali.

Melich János szo vszigdár z neposzeicsnov lübéznosztjov miszllili na nas národ. Oni szo bili, ki szo odprvini na pamet zéli, kakse rúzsne jálne cile má Klekl pred szebom z Novinami. Oni szo zse v 1915-om léti opominali oblászti, naj szkrb má, ár té cslovek ne hodi po isztinszkoi póti. Ali nasi prédnyi lüdjé szo nikak né stéli vórvati. „Klekl naj pise, ka sze me vídi, gvúšno, ka Vendi táksi osztánejo, kakszi szo do széga mó bili,” szo pravli.

V tom szo nasi prédnyi lüdjé isztino méli ali záto szo Melich János dönok dober prorok bili. Oni szo dobro vídli, ka sze kúha v krányszki piszkraj. Oni szo z szalosztim túzsnim poglédom glédali dogodke szlédnyi lét, szrcé je nyim bolóo, gda szo na to miszllili, kelko more nas národ trpéti póleg rúznoga jálnoga nakanénja ednoga csloveka. Melich János zdaj z zdignenim szrcem glédajo na nas národ, kake szo oponása vvelkom vihéti, kak osztáne, vekivecsno példo dávajócs trdi, sztálen i veren.

Mi Vendi, kak szirotske sztojimo vszvétí, malo právi neposzeicsni prijátelov mámo. Ali z tém vékov lübéznosztjov miszlimo na tákse lüde, kakszi szo Melich János i v nase szrcé je szklenimo.

Vendszka (vogrszka-szlovenszka) bibliografia.

(Nadalávanye.)

86. *Ježus moje Poseljenje, ali r. katolicsanszka Molitvena kniga.* Poprávleni natisz. Nájde sze v Szoboti pri Ujházi M. Knigovezári. 1898. Poprávleni IV. natisz. Nájde sze v Radgoni pri Weitzinger J. knigovezári.

87. *Molitvena kniga.* Poprávlena sztáraszlovenszka kniga Molitvena. Z dovoljenjom visesnye Cerkvene Oblászti. Na szvetlo dána i najde sze v Radgoni pri Semlitsch Ferenci. Leta 1904.

88. *Máli vogrszkiszlovenszki katekizmus za katolicsanszke soule.* Strto vódanye. Posztávleno od Lutár Miklos orsz. vucsitela v Gancsani 1888. Stampano z piszkmi Grünbaum Marka v Szoboti.

89. *Melich János: A magyarországi vend (szlovén) nyelvű irodalom bibliográfiája.* Magyar Könyvszemle. Új folyam. X. k. 1902. 426—449. o.

90. *Melich János: Újabb adalékok a hazai vend (szlovén) nyelvű irodalom bibliográfiájához.* Magyar Könyvszemle. Új folyam. XVI. k. 1908. Külön lenyomat. Az Athenaeum irod. és nyomdai R.-T. nyomása. 1—17. o.

91. *Gönczi Ferenc: A zalamegyei vendek.* 18 szöveg közé nyomott ábrával. Kaposvár, 1914. Nyomatott Szabó Lipót könyvnyomdájában.

92. *Pável Ágost: A vashidegküti szlovén nyelvjárás hangtana.* Magyarországi szláv nyelvjárások. A m. tud. Akadémia nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerkeszti Asbóth Oszkár. Budapest. Kiadja a m. tud. Akadémia, 1909.

93. *Pável Ágost: A legújabb vend irodalom nyelve.* Nyelvtudomány. A m. tud. Akadémia nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerkeszti Asbóth Oszkár.

Budapest, a m. tud. Akadémia kiadása, 1916. 1—27. 102—116.

94. *Pável Ágost: Vend szövegyűjtemény s az eddigi gyűjtelek története.* Nyelvtudomány. 1916. 161—187. o., 263—282.

95. *Magyar-vend szótár.* A vend nyelv alapos elsajátítása tanító nélkül. Összeállította K. R. Kiadja a Vend-videki Könyvnyomda. Múraszombat, 1919.

96. *Toldi.* Versusko pripovedávanye. Szprávléno po Arany János, na vend jezík obrnyeno po Kardos János. Budapest, Hornyánszky Viktora stamparija, 1920.

97. *Sztarisinsztvo i Zvacsinsztvo.* Vódáno po Wellisch Béla kompaktori v Monostori. II. Natiszk. 1911. (Ete knige Wellisch Béla brezi iména piszatelá dáva vö. Gvúšno je, ka je té knige Kardos János napiszo. Právi rokopisz sze je v 1916-om léti v Zalafoi najso. V drúgom táli té knig, pod titulusom: Nikelko Peszmi, sze nísterne sztäre szlovenszke národne peszmi pa od Kardos Janosa szprávléne peszmi nahájajo.)

A VENDEK.

Összedült a világ régi palotája,
Tisztos emberértés temetve alája.
Régi házépítők zokognak hazátlan,
Zsellérek dózsólnak az új palotákban.

Magyar vendek népét csalogatók járák:
„Halljátok-e, vendek, ti elhagyott árvák?
Magyar zsarnokságnak eljött már a vége,
Dobja el a láncát szabad vendek népe!
Nem erővel, csellel, szerbek, csehek nyertek,
Ti is szlávok vagytok, a nyercékhöz gyertek!
Világ uralmára most a szlávág készül,
Szlávok dicsősége jusson nektek részül.”

Felelik a vendek: „A szavatok álnok,
Hamis beszédekkel itt rossz helyen jártok,
Sok évszázad óta magyar földön élünk
És a magyar mindig egy testvér volt velünk,
Mert mi más faj volnánk, le nem kicsinyítették,
Jogunkból, földünkön soha el nem vettek,
Ki közülünk elment magyar városokba,
Azt magyarnak tudták. Nem egy vitte sokra.
Ki meg itthon munkált az apáknak földjén,
Annak a munkáját védte magyar törvény.
Ha szlávok világot hódítani akarnak,
Próbálják meg, mi csak maradtunk magyarnak.”

Mikor a csábítás szégyent vallott náluk,
Eljött az erőszak s így parancsolt rájuk:
„Bírodalom készül legyűrt népek hatán,
Pihen most az Isten, dolgozik a sátn,
Jog és igazságnak néma lett az ajka,
Szivtelen erőszak uralmat vett rajta.
Földetek kell nekünk és termése annak,
Rabszolgamunkája sok ezernyi karnak,
Meg a fiaitok, délceg, sudár szálak,
Harcos seregünkben bátor katonának.
Magyar testvériség? Ne emlegessétek!
Elszaktok. Így lesz. Megvan az ítélet!”

Felelik a vendek: „Se a hamis szóra
Meg nem indulunk mi, sem parancsolóra.
Földünket erőszak megszállhatja haddal,
Hanem a lelkünket meg nem győzi azzal.
Erdőnket vághatja az idegen balta,
Fiainkat gyűjték az idegen hadba.
Hej, de marad még fánk kemény baltanyélnek,
Akkor megragadják, olyanok is élnek.
Csak egyet repedjen a hazugság vára,
Odavágunk gyűlölt, rabtartó falára!
Mintha minden hegyünk tűzokádó volna,
Minden patakunkban pokol tüze folya,
Olyan ítélet lesz vendék földjén végig,
Hogy haragos lángja föllobog az égig.
S ha lenéz az Isten, ha vágjuk a rendet,
Azt mondja: Így van jól, jó fiaim, vendék!”

Hamvas József.

Nasi znameniti lüdjé.

— Dvâ Küzmicša. —

Nase vogrskoszlovenszko piszatelsztvo szta dvâ Küzmicša, Stevan pa Miklós zacsnila i na tak vizsiko sztabo zdignila, na keliko je mogóce s táksim jezikom, steroga szamo oszemeszétjezero lüszta guscí. Isztina je, ka szo zsé pred nyima tüdi bíli lüdjé, ki szo sze za nas jezik brigali i ki szo szlovenszke knige piszali, medtémí Temlin Ferenc i vancsavszki Szever Mihál, ali dönök szta Küzmicša bíli tyia prviva práviva vogrskizva szlovensztiva piszatela, kěva délo sze zvéksov mérov lehkó méri. Nyiva szta nas páverszki, kükláti i zmetno tekócsi jezik tak dugo obracsala, teszala, dojklesztíla i hoblara, dokecs je zadoszta vugibki gráto na pizměno delo. Nyiva szta pótklacsára bíli, nyiva délo je pótklacsárszko délo, po táksim tesko i nezahváno délo, stero li nájvisisa neposzecbisnoszt zná opraviti.

Obádvá szta dühovnika bíli, Stěvan, te sztarési je luteránszki farar, Miklós, te máljsi je pa katolicánszki plébános bio. Ali obádvá szta z glinov navdűsenosztjov délala za szvoje lüszta, gline cíle szta méla pred ocsámi, glini jezik i glino pravopiszanye szta nűcala. Stěvan je vcělom szvojem zsitiki na Vogrskom lét Vogrinami zsiwo i vogrské knige je tüdi napiszo, Miklós je od zacsetka mao do szmrti pri Szv. Benediki bio pop, ali dönök szta obádvá glino mislěnye, glino obcsűtěnye méla. Za dosztjinoszt, szlisnoszt i prisesztnoszt szvojeja lüszta szta délala.

Obádvá szta szvéto píszmo dalá v rokě nasemi lüsztvi, Stěvan luteránom, Miklós pa katolicáncóm. Obádvá szta z tēm fundamentum posztavila nasemi vogrskoszlovenszskomi národnomi zsitiki. Stěvan je szvoje cíle osztro vido. Tak, da bi prorok bio je zsé pred pódrűgov sztotinov vűszpozno právo sztávo nasęja lüszta. Knyegovomi Növomi Zákoni je Torkos József, sopronszki farar piszó predgovor, ali zagvűsno lehkó zémemo, ka szo v tom predgovori naprděne miszli Kuzmics Stěvana lasztivne miszli bílé. Tak právi tē, v 1771-om léti napiszani predgovor, ka Vendi (Vogrskiszlovenje) nē mrejo estěti Trubara ali Dalmatina szlovenásko biblio, ár je vogrskiszlovenszki jezik nácsisi kak krajńszki ali stjarszki. „Ali Bóg, právi nadale predgovor, je mócs, casz i znanoszt dao ednomi csloveki, ki je na szěbe

zéo velko délo, doj je obrno Núi Zákoni i z pomócsom pa z áldovom doszta verni lűdov ga vű dao postampati.”

Küzmicš Stěvan je rěsen popolno szpuno szvoje délo. Kak je vogrška — od Károlyi Gáspára szprávlěna — biblia dugo lét práva vrětina bíla vszě vogrskizi piszatelov, rávno tak szo Küzmicš Stěvana Núi Zákoni nē szamo luteránje cstěli — trósti i olěsenye iszkavsi vszvojem jeziki napiszanoj bozsoj rěcsi — nego vszi oni lűdjé, ki szo sze za nas jezik brigali.

Küzmicš Stěvan je na tó velko délo popolnoma pripraven bio. Vnyegovoj perszóni sze je csiszti pogléd z velkov znanosztjov vjednó. Móder, cseden i nűnavcsěni cslovek je bio i doszta rázlocsni jezikov je znao. Gda je núi zákoni dojobrácsó, nē szamo diacsó, gresko, vogrško i němsko biblio je nűco, nego szlávské tüdi. Berke János, v nasoj krajíni dőbro poznani krizsavszki farar szo prepovedáváli, ka je Küzmicš vsze znamenitěsze szlávské biblie pred szebom méo, gda je délo; tak szo tó oni od szvoji ocsákov cstěli.

Ka je Küzmicš Stěvan zacsnó, szo nyegovi k nyemi priglini naszednicke nadaláváli. Küzmicš Miklós je vűpobráne evangelieme za katolicánszko lűszta obrno dolí na nas jezik. Terplán Sándor pűcenszki farar je Zsoltárszke knige dao vű v prelěpom szlovenszskomi jeziki. Kardos János, hodoski farar je sztári zákoni zacsnó dojobrnoti, ali szamo Mózesá knige je zgotovo, i tē szo tūdi nē vűdáne.

Vrděno je Küzmicš Stěvana, toga z punim szrcom i zgorěsim obcsűtěnyem za szvoje lűszta délájócsęga csloveka zsitěk szpoznati. Szrecsni szmo, ka je vecs napiszani szpómenkov osztalo za nyim. Hrabovszky Gyűrgy je od znameniti luteránszki lűdov edno nē vűpostampano knigo napiszo (Presbítologia), stera sze vsopronszkom liceumi nahája. Vtoj knigi je Küzmicš Stěvana zsitěk tüdi dojszpiszani. Nadale je Mesterházy Sándor v Ev. Egyház és Iskola imentűvanój novini piszó od Küzmicša v 1899-om léti. Nájvecs szo pa Melich János vkűpóbrali od Küzmicša v nyűvom artikulusi od vogrské-szlovenszke bibliografie.

Küzmicš Stěvan sze je v 1723-om léti v Sztrűkovei (Sűrűháza) naródó. V Szegedi, v Soproni, v Gyűri i v Pozsóni sze je vcsio. Odprvim je v Nemes Csói bio skolnik szlédkar v 1755-om léti szo ga pa v Surd (Somogy vármegyűv) pózváli za farara. Gvűsno je ka sze je on zsé kak theologus priprávlao na piszatelsztvo, i v Nemes Csói je zsé piszó szlovenszke knige, ár je z 1751-oga lét pizměni szpómenek osztao, steri kázse, ka je on od Dovece Pilgranda 30 raniski zéo gori na vűdánye szlovenszki knig.

Ali nyegovo nájvėkše délo je on v Surdi, v toj somogy-vármegyűvskoj vogrskoj vėszi vcsino. Tű je dojobrno Núi Zákoni. Z nasov krajínov je v tom déli na gószti i cersztvo vkűpriřkapeseni bio. Zvűn Nűvoga Zákona je escsę drűge knige tüdi szpravo. Eden szlovenszki katekizmus je napiszo („Vűre krszcanszke krátki návuk csiszte rěcsi bozse vűzěbráni i na nyű vszēm vėnim vu vszákóm szkűsáványi na podpěranje, vu nevűli na pomáganye, vu szmrti na trósti, ino potomtoga na vekivecsno, zvelicsanye, pűleg nisteri vszēm szpodobni molitv ino peszen nazájopimprani). Edne abécěszke knige je napiszo i pri Vogrinaj doszta nűcani sztári Graduál (peszmene knige) je dojobrno na szlovenszki jezik nisterne nűve peszmi cűjdávsi.

On je vogrské knige tüdi piszó. I ka je jáko zvcsceni cslovek mogo bíditi, z toga sze dá vűditi, ka nyegove v vogrskom jeziki napiszane knige od vcsenyű racsűna ercsęjo.

V 1779-om léti je mró i na surdszkóm brútovi je pokopani. On szam szi je — kak je v tisztoz vrémeni sega bila — groba napiszek szpravo. Etak ercesé té napiszek:

V dlacskom jeziki.

Quis jacet hic? quaerit forsán de morte viator,
Hic Stephani Kuzmics membra sepulta jacent.
Vandala quem genuit mater, nutrit in oris
Exiguam Ludavae fluminis atque Sztrúkötz.
Extractus bis vivus aquis bis mortuus: inde
Traditus est Musis erudiendus orans.
Saepe tamen passus multum sudavit et alsit
Effugitque tuas ter, male latro, manus.
Tres annos et sex menses fuit inde Scholarcha:
Bis denos quatuor pastor in aede Dei.
Vandalicae Genti scripsit Cathechesen in usus
Et Testamentum tradidit ipse Novum;
Correxit meliusque dedit Graduale vetustum
Addidit atque pias Numinis arte preces
Exiguus pro simplicibus cathecismus abinde est
Et de morte bona cantio pulchra nova
Dianaque laude foret talis sermone poesis:
Si non optato fine careret opus.
Scripsit Arithmetica hungariae, septemque sacrorum
Colloquia in septem distribuenda dies.
Unde potes Septem cognoscere Religiones
Dogmata tum mores qualia quisque tenet.
Planxerat atque vices rei bis funera versus
Ast et messorum dulce peraeque multos.
Sic quinquaginta sex annos vivus agebat
Vita dolore gravis, plena laboris erat.
Hanc consumsit hians ex hydropis pectoris asthma
Ast aliam dederat, qui regit extra Deus.
Jam bene progredere ac exemplo discis aliorum
Ut metam attingas vivere atque mori.

V vogrskom jeziki.

Itt ki pihen?... ha talán holtom tudakolja a vándor:
Kuzmics Istvánnak hült pora nyugszik alatt.
Vend anyá szülte, szerény sorsban táplálta-nevelte
Ott Sztrúköcon, eme Lendava-parti falon.
Kétszer félholtan húzták ki a vízből; utóbb a
Muzsákhöz nevelés végből — esengve — került.
Nélkülözött eleget, gyakran túrt, izzada, fázott;
Gaz rablók keziből háromizen menekült.
Három egész s egy félévig volt iskolamester,
Húsz meg négy az „Úr-hajloka“ pásztora volt.
Írt is a vend népnek Katekizmust ő maga, sőt Új-
Testamentumot is vendül adott ki nekik.
Megbővitve, javitva kiadta Öreg-Gradualénk',
Több — Istent kéro — éneket írva bele.
Még a tudatlan népnek is írt egy Kis-Katekizmust,
S mely „jámbor kimulást“ zeng, diszes éneket is.
Máltán dicserik meg a harsány szózatú költést,
Óhajtott célját, hogyha elérte a mű.
Írt magyarul Számant, meg a Hét Szentségről is írt egy
— Épp hét napra szabott — értekező kötetet.
Ebből Hét Vallást ismer meg kiki... és hogy:
Mellyiknek mi Alap-tétele, Jelleme van.
Két „gyászének“-ben siratá javaink hiú voltát...
Írt annál több és... szebb „arató-dalokat“.
Így vergődött át ötvenhat évet... ez élet
Bánattal terhes csak csupa hajsza vala.
És kinnal végzé: fuldosva tudóvizenyőtől...
Ám a világ Ura mást juttat néki ezért.
Menj immár vándor, mások példáin okulj, s hogy
Célhoz juss, nemcsak élni... de halni tanulj.

Od Kuzmics Miklósa ménye známo. Na Szlavesci sze je naródo v 1737-om léti, ali gde sze je vcsio, nevemo. Szamo tó je gvúšno, ka je v 1763-om léti zsé v benedicskoj fari bio pop i tú je oszto do szmrtil. Znameniti eseden i dobro poznani pop je mogo biditi, ár szo ga vszlovénszkoj okróglini za viceöspörösa djáli. On je túdi vecs knig szpízo za nase lúszto, velka skoda, ka je eden tao té knig veszno. Napiszo je szlovénszke ábécészke knige, pszmeine i molitvene knige, szlovénszki silabikar, biblinske historie, krátko sumo velkoga katekizmus. Nyegovo nájznamenitése délo je Szvéti Evangeliumi (Szvėti Evangeliumi póleg kalendáriuma, réda rímszko ga na vsze nedele i szvétésnye dni z obcsinszko ga szvétoga písma po zapovídi nyi gosposzto va i nájvise postúvanoga Goszpodina Szily Jánosa, z gornye ga Szopora, prvoga szombatelszko ga púspeka, na sztári szlovénszki jeziki, po postúvanom goszpódi Kuzmics Miklósi, Szvétoga Benedeka fare dúhovniki, ino okróglíne szlovénszke viceöspörösa. Obrnyeni z sztroskom nyi gosz-

poszto va, previszikoga i nájvise postúvanoga Goszpodina Herzán Ferenc a z Harasa grofa, sz. r. ez. popa kardinális, drügoga szombatelszko ga púspeka znóvics vözo-stampáni.).

Szily János, prvi szombatelszki púspek je plemenito miszlésci i dalecsvidésci cslovek bio. On je nesztanoma nadigávo szvoje dúhovnike, naj sze za, na nyi zavúpano lúszto brigajo i z toga cila vöidécs je goripözvo Kuzmics Miklósa, naj za szlovénszke katolicsánce doj-obné szvétve evangéliume. Kuzmics Miklós je szvojega púspeka zapóved z velkov navdúsenosztjov szpuno. On je po tiszti csapásaj hodo, stere je Kuzmics Stévan vdaró. Nyegove knige i nájmre nyegov Nóvi Zákon je popolnoma pozno. Rávno tiszte recsi je núco, stere Kuzmics Stévan. Pravopiszanye je túdi glino pri obmadvoma.

V 1804-om léti je mró i na benedicskom brútovi je pokopani. On szi je túdi szam szpízo groba napiszek. Eti naszledúje:

V dlasckom senkhi:

Hic iaceo terrae cinis,
 Vitae meae nam est finis,
 Vixi mundo quam inanis,
 Praedicavi octo lustris,
 O maneat me in astris,
 Reposita merces justis,
 E Jesu mei meritis,
 In Alsó-Szlavcsa natus,
 Nicolaus baptisatus,
 Et Kúzmits cognominatus,
 In Ivanótz tum dénatus,
 Deus erat adiuvamen,
 Mihí Maria solamen,
 Angelus custos levamen
 Erat mihi et tutamen,
 Justi iudicis tentamen,
 Iam subivi et examen,
 Lector ora pro me Numen
 Ut laever a poenis. Amen.

Subiit 1804 11° Septbris.

V vognrsnkem senkhi:

Por és hamu fekszem itt a föld ölébe',
 Az én életemnek vagyon immár vége.
 Nem törődve éltem a külső világgal:
 Az ígét hirdettem negyven éven által.
 Mi az igazaknak fönt a mennyben készül,
 Bárcsak én reám is várakozna végül:
 Jézusom' értem is szerzett érdemből.
 E világra Alsó-Szlavcsán születtem,
 A szent keresztségben Miklós nevet nyertem;
 És Kúzmitsnak hívtak úgy családi néven.
 Örök nyugalomra Ivanócon tértem.
 Az én Istenem volt mindig istápolóm,
 Mária pedig a bajban vigasztalóm;
 Örangyalom vala folyton segedélmem,
 Aki szüntelenül védelmezett engem.
 Az igaz bírónak törvényszéke előtt
 Immár megjelentem az ítélet eldől.
 Kérjed a jó Istent — olvasom — én értem,
 Örök büntetéssel ne sujtson. Úgy legyen.

Elhunyt 1804 szeptember 11-én.

Küzmics Stévana i Miklósa zsiték i djánye nam példo dá, kak nam trbé za nase lúsztvto, za nas jezík i za naso kulturo — na nika drúgo né glédajócs — délati. Mi szmo vszi glini, vszi edni, 'niksega rázlócska nega med námi; mi eden toga drúgoga kak nájbízseso zslájto moremo pomágati, postúvati i prestimati, i csi prav vöz-brodimo, tak szmo vszi zslájta. I csi mi szamí némo dobri prijatelje eden tomi drúgomi, kaksí tühinec de bógsi? Na neposzebicsno prijátelsztvo nász nadigáva Küzmics Stévana i Miklósa délo.

Amerikánszki vűjec.

Zdaj, gda szo nasi pènzje vrèdnoszt na teliko zgù-bili i gda je amerikánszki dollár tak zmoszen goszpód gráto, zdaj doszta znamenúje, csi, cslovek jus má pravi: mam ednoga brata, vűjca ali pa sztrica v Ameriki.

Szvèt sze je rèszen popolnoma preobrnó, bogáci szo szirmácke grátali i szirmácke bogáci. Zdaj eden dollár tak velke ocsi má, tak velke, ka sze esce nisterni velki bogátec ponizi pred edním málim papérom, na sterom eto sztojí: jezero dollárovo. Hej tēj dollárje! Vű-pazen, tróst, zsitka veszelje májo vszebi. Csi más, kaksté ténko nít, stera te z dollárami v kűpvézse, nē-gvűzšno de té mogócse i nemogócse de té gvűšno. Neszrečni lűdjé prevedno na dolláre miszljio i v nyűvoj teskoj sztávi od dollára csákajo csűdo.

Tákša csűda bi sze szkoron zgűdila z ednov szirmacskov familiov v vednoj vesznici na Goricskom.

Dovica Őrzsza je od sorsa tezske vdárcé dóbila. Nyéni mózs je ráno mró, csetvéro decé je osztalo za nyim. Ona je doszta délala za tó szziroticsno déco, naj go li z postenyom gorizhráni. I gda je te sztarési szin Josko dober délavéc gráto i nyěj na pomócs zácsó biddi, té szí je na ednök — esce pred bojnov — vglávó zėjo, ka de on v Ameriko sao.

— Vidte mama, je pravo, etak némremo duzse osztáti. Obádvá sze tereva, z célov mocsjöv délava, ali

dönök szí nika némreva szpraviti. Vű mo sao v Ameriko szreco probat. Vű szo pa vűjec Gyűri tűdi tam. Isztina ka nevém, kak nyim ide, ár nika ne pisejo. Ali poznam drűge, kí szo szí tam lépe pènzeze priszlűzsíli. Vű mo sao, i ka szprávim, vam poslem domó.

Tákši gucs csűvsza je szrcé Őrzi trepetalo, ali dönök je né mēla zadoszta dűseвне mócsi nyega nazájdrszati. Bár bi tó vesinila, té bi sze nyěj né trbélo teliko szu-zsiti i sztarati. Josko je odiso v Ameriko, délo je dóbo i zrédoma je posilo domó tezszo priszlűzsene dolláre. Ali ednök sze velka neszreca zgodila v fabriki, gde je délo. Masin sze pokvaro, edno krajvtrgnyeno zselézo je na Joska szpadnólo i bujlo ga.

Tó je prevelki vdárec bio. Őrzsina szirmacska familia je szvojeja hránitela i zdrszitela zgűbila. Nevala sze kázala pri hizsi.

V nájkéksem szuzsényi i sztaranyi sze eden mili trák vűpanya szkázse szirmacskoj, pobitoj familii. Őrzsza pízszo dóbi z Amerike, vsterom szvák Gyűri nyěj na znánye dá, ka domó pride.

Tó pízszo sze dosztrakrát precsté. Vszáká rēcs sze dosztrakrát preglédne i dosztrakrát vűzvága, ka znamepűje. Radeszt i vűpazen zácsa nazájpriddi v pobite dűse. Ferkóte mlájši szin, kí nájbóle zná cstéti, tak právi, ka szo vűjec zagvűšno veszelóga szrcá cslovek, tó kázse pízszo.

I csi szo veszéloga szrcá cslovek, té szo bogáti cslovek. Gvúisno je, ka doszta dollárov prineszéjo.

Gda szí miszel grabo szkopa, dale tecsé kak voda. Vszáki je z szvojega sztrána dale kopo od Ferka zacsnyeno grabo. Esce mála Trézika, nájmájsa csi Őrzsze, szí túdi zácsa zmislávatí, ka de ona proszila od amerikánszkoga vújca.

— Eden szvilnati vacalék mo proszila, pa erdecse cipele, tákse, kakse notárosove goszpodicsíne májo, je právla.

— Oh, csi bi moj Josko zsvio, zdaj bi on túdi lekho domó priso i në bi sze me trbélo vecs po szvétí vlácsiti, právi Őrzsza, szkuze szí briszavsá.

— Má bidti, ka vújec glász prineszéjo od nyega i má bidti, ka od Kárla túdi.

Kárla imé csúvsa, erdecsa gráta Zsuzsika, sztarésa csi Őrzsze. Kári je bogátoga szószedá szin bio. Níva szta dosztraktrá vkúpíla i polúbíla szta sze. Kári je Zsuzsiko k oltári sto pelatí; ali gizdávi ocsa je në sto dopúsztíti, ka bi szí szin nyegov szirmacsco dekló zéo za zsenó. Kári je na tó odiso od ocsine hízse i od dvé lét mao niscsé nika nevé od nyega.

— Kári nigdár nazáj ne pride, právi Zsuzsika z zsalosztním glázom, on sze je z nász szpozábó.

— Csi sze je szpozábó, té sze je szpozábó. Nájdes tí drúgoga, právi Ferko. Csi do ednók vújec z szvojími dollárami domá, tisztoza szí odeberés, koga scsés. I sto zná, csi vújec ne pripelájo z szzebom káksega amerikánszkoga millionáriusa za tébe.

— Na koj mósztis! szkresí Zsuzsika presztrasena, në mi je szila k mószí idti.

— Ali szila je, právi Őrzsza, Ferka mészto szpravití.

— Goszpón nílínar, szo mi zsé vecskrát obecsali, ka me kszebi zémejo, právi Ferko.

Tak je tak, oni szamo gucsíjo, ali nika ne vesíníjo, medtém vrémén odide i glád pride. Bogáti od toga nika nevéjo; dokecs nyim na pamet pride obecsani falácsék krúha, tecsasz tí lekho mryés od gláda.

— Nede sze nam vecs sztaratí trbélo, gda do vújec domá. Nyúvó píszmo ednáko vópové: „Pridem z vszém, ka mam“. Tó pa teliko dene, ka z nami scséjo vkúpísvéti i nam tál datí z nyúvoga bogásztva.

Gda szí etak pogucsávájó, edno drúgo píszmo pride z Gráca, vsterom Gyúrí vújec na znánye dájo, ka do zsé na drúgi dén domá.

Őrzsza z dobrím obódom scsé csakatí szváka. Vínó dá prinesztí, pa meszó. Zvón toga dvé píscsetí túdi zarézsze i cvrtínó pecsé. Zomára vópoiscse lépi sztónyék, steroga je kak sznéja prineszta k hízsi. Presztré szto, na přédnye mészto szvoj jedíni porcelánszki tanyér i jedíno szrebrno szlícó dene.

Gda sze etak príprávlájo, mála Trézika z dvora notrí v hízho beszi kricsécs:

— Tú szo, prísli szo!

— Sto, sto? szo go pítalí.

— Sto drúgi kak jazs, je odgóvoro eden zmozsen ali veszéli moskí glász.

Vszí szo na líckoga csloveka poglednolí, kí je rávno té sztópo v hízso. Vprószén délavszkí gvant obleczeni cslovek je sztao pred nyími.

Mála Trézika sze je v materno szúknyo szkríla i od téc je násztrégála na toga csloveka.

— Té sze me pa bojíte? szmejécs píta Gyúrí vújec, ár je on bio.

Ferko nájpvlé nazájdbí 'szrcnosztí, v vújca rokó szégne i z nísternov recsjóv ga pozdrávla. Őrzsza pa Zsuzsika ga kúsneta, ali Tréziko je nemogócsse bíló do kúsa szpravití.

— Na mo právo, tak szam miszlo, ka nigdár ne pridem od vász. Nē szam miszlo, ka je tak dalecs od várasa do vase vesznice.

Ferko na pamet zéme, ka szo vújec prásnatí.

— Té szte pa ví pészí prísli? píta.

— Kak bí pa mogo nacsí prídí. Hajovje ne plavájo na vase bregé, odgóvoríjo vújec.

— Gde szte pa nyáli lade pa bagázsjó?

— Jasz szvojó bagazsjó naszebí noszim. Délavcí në trbé doszta gvanta.

— Ali dónók, po vasem píszmí, tak szam miszlo...

— Ka szí miszlo? Lehko ka z edním naklajéním hajóvóm pridem.

— Nē, odgóvori Ferko, ali z vasov vrédnosztjov, ár szte tak píszali, ka prinasz osztánete. Pa szte píszali, ka vsze z szzebom prineszete, ka máte.

— Részén je tak, vsze szam prineszo, ka mam. Níksega drúgoga imányá némam. Ali záto sze vam në muszáj szuzsítí. Csi je szrcé dobro, zsalódec pa zdrav, ovo je vsze nika në vrédno. Ne zamérími mí navészta! Vínó vídím na sztolí i znás na toj dúgój póti mí je gút poszénó. Na tvoje zdrávje!

Vújec edno kupíco vína hítro gorípozsenéjo i k sztolí szí szédejo. Őrzsza z túzsním poglédón notríprineszé píscse ali ovo vóné nyá.

Ferko szí túdi dolíszéde k sztolí i szpítáva vújca. Vújec pa z velkím veszáljom prípodévájó od amerikánszkoga szítka i od szvojega sorsa. Ocsiveszno vsze vópovéjo. Dvajszetí lét szo tam vóné bíli, doszta szo príszlúszíli ali vsze szo tápotrosíli.

— Csémí méní pénéze, csémí méní té prekléte doláre? Zdrav szam, rad délam. Csi mí kaj trbé, z délom szí szprávim. Jasz nigdár némo sztrázso pénéze.

Ocsiveszno je bíló, ka Gyúrí vújec jáko veszélo szrcé i prevecs zdrav zsalódec májo, drúgo nika në. Dollárje szo v Ameríkí osztalí.

Nevóna neszrecsna szirmacska famíla je z nébe vúpaznosztí dolíszpádnóla. Vszí szo prevecs pobítí grátalí. Zsuzsika, tak erkócs, ka délo má v kúnýi, vóodíde z hízse. Neszrecsna dovica szí pa níkse sívaló zéme v roké i z témí túdi vóodíde.

Ferko pa vújec szta szamá osztala v hízsi. Vújec escse edno kupíco vószpíjéjo i té na Ferka poglédnéjo.

— Znás tí pojeb, ercséjo, etí prívasz mryél vóter píse. Vszí tak glédate, da bí íglé pozsríli. Té pa etak

trbē od dvajseti lēt mao nē vidjenoga vūjca gori-prijēti?

Ferko zagorjáva mater pa szesztro, ka szo oni bogme szirmáke i nē szo mogócsi bógši obed dati.

— Ali bógši obráz nē kosta nika, toga szirmák tūdi lehko pokázse. Ali nika nescsem od toga vecs gúcsati, szamo li telko: ednók de vam zsao, ka szte kmeni nē prijetni bili.

Ferki sze szvēcsa vuzsgé vglávi. Vūjec bi nē tak sztálno gúcsali, csi bi rěšen nika drúgo nē mēli, szamo, ka na szebi májo. Vūjec szo gvúšno jálni stēli bidti i na probo szo nász djáli. Frisko vōpopravno, ka szmo zapravili.

Vōbezsi k materi pa k szesztri i na znánye nyima dá, ka miszli. Obědvē me isztino dátē. Tak more bidti. Gvúšno je tak. Vūjec szo bogáti, szamo sze za szirmáka vōdávajo.

Obědvē nazáj idete v hízso, prijeten i veszéli obráz kázsetē. Dovica proszi szváka, naj ne zamérijo doszta déla jeszte pri hizsi, záto je vō mogla idti. Za tém na szto poglédne, rokē vkūpervdári i csūdiva sze, ka je pecsénye i cvrtina nē notriprinesena.

— Szuszsika, na koga miszlis vszigdár. Zakaj szí pa pecsénye i cvrtino nē notriprineszla?

Mláda dékla vōide vkūnyo, notriprineszé vsze, ka má i szmejëcsim obrázom dolidēne na szto. Vūjec go prijetno glédajo.

— Tak vidis, tak szí lēpa, zdaj vídim, ka szí szploj táksa, kaksí je moj pokojni brat bio.

Za tém rokó na nyéno glavó denejo etak erkócs:

— Znás, nē je zdaj odprvim, ka tvoј kēp vídim. Zsé szam ga vecsekrát vido i tvoje imé szam doszta-krát csūjo.

— Od koga? pita Szuszsika csūdivájócs.

— Od nikágoga, ki dosztakrát miszli na tébe.

— Od Káiriva?

— Mszlim, tó je nyegovo imé.

— Té szte pa ví gúcsali zsnym?

— Po cēloј póti. Vē je pa na tiszto hajovi priso, na sterom jasz.

— Kári je domó priso?

— Domó, z lēpimi pēnezami. Jáko prilisen i szkrben děcsko, vkrátkom cajti szí je doszta szpravo. Tak právi nē me trbē vecs doptúcsénye roditelov, lehko sze zseni, má teliko, ka szí edno málo sztanýé kúpi.

— I on je gúcsa...

— Od tébe, moja drága, po cēloј póti.

Szuszsika erdēcsa gráta, kak csipnyek i vōbezsi z hízse. Dovice szrcé tūdi méko gráta. Ona bi rada vídla Káiriva, kak szvojega zeta.

Na té glász szo sze vszi veszelili. Nájbole, kak sze znati dá, Szuszsika. Pá je notriprisla i vūjca je szrcsno kúsnila.

— Jeli bár, poetomtoга va dobriva prijátela do szmrti, ercséjo vūjec z szmejëcsim obrázom. I naj sze szpomenēs z etoga dnéva, nika szam ti prineszo.

Z tém z prusznyeka zsebke vōzémejo eden lēpi zláti prsztanek.

— Noszi ga zdrava i z veszéli szrcem do szmrti, právi jo. Kári ti ga poszlo. Nede dugo, ka de on, tūdi tú. Edno vērztvo je szo glédat na Vogrsko, stero szo me na odajo pontūdili.

Szuszsika pá kúсне vūjca i z szrcá pridócsimi recsámi nyim lepó zahváli.

— Vi szte nyěj velko blájzsensztvo prineszli, právi z szkuzami v ocásj Ōrsza.

— Rad bi bio, csi bi nē szamo nyěj prineszo. Za tébe tūdi mam nika, drága navészta. Ali bojim sze, ka szaloszten szpómenek prebūdím v tvojem szrci.

— Od Joska, od mojega sziná Joska, szkrcsi sztára zšenszka.

— Tak je, od nyega. Gda sze tá velka neszrečsa zgodila, nyega szo v spitao odneszli. Nē sze dugo mantró. Rana je tak velka bila, ka szo ga nē mogli zvrásiti. Mrēti je mogo. Na szprévodi szmo vszi tam billi. Mí nyegovi prijátelje i poznanci szmo eden lēpi kameni krízš posztavili na nyegov grob.

— Gda szam csasz méo, vszigdár szam pri nyegovoj poszteli szēdo vspítali. Od tébe szva szí zgucávava, drága navészta, od tébe, pa od nase krajine. Trno bi rad nē tam vōnē mró. „Csi zsé mrēti trbē, je vszigdár pravo, rad bi domá mró v nasoj vészí, ka bi me na nasem brútovi prokopali. Tam vōnē na bregē, gde okóli brútova bravjé pa brézovje rasztē.“ Tébe bi rad vido, i doszta sze sztaro, ka ti nika ne nyá. Ali dōnok je osztalo nika za nyim. Vídís eto vōro, tó je nyegova vōra bila. Z szebom szam go prineszo, tebi na szpómenek.

Ōrsza go vrokó zéme i kúšúva go. Vsi szo jókali. Vūjci szo tūdi szkuzze bliszcsile v ocásj.

— Rěšen isztina, Escse nika je osztalo za nyim. Edna cédola, tak sze zovē „bon“. Zdjaj té bon jezero dollárov valá i vszáka gasza je vōplácsa.

Ōrsza z szkuzami v ocásj zahváli szvákti nyegovo dobróto.

Poetomtoга szo sze szrcé oprle. Cēla familia je polúbila vūjca i sztanovitno szo gúcsali zsnymi. Vō sze pokázalo, ka szo vūjec isztino gúcsali, gda szo pravli, ka niksega bogáštva nēmajó. Oni szo bogme szirmačski prisli domó z Amerike tak, kak szo tá vō sli. Ali tó znánye je szrcé familie nē premenilo. Zsé je vszáki vido, kaksí vrli, dober i cseđen cslovek szo vūjec i v szrcé szo ji szklenloj escse bole kak, csi bi bogáti billi.

Na szlédnye vūjec gorisztánejo od sztola i vōidejo malo kóliglédat. Ferko ji szprevája i zdaj zéme na pamet, ka je vūjcina práva róka otcseena.

— Ka sze zgodilo vūjec, zakaj vam je práva róka otcseena, pita.

Vūjec szmejëcs pripovedávajo.

— Gda szam v Szentgotthárd priso i dojsztópím z szelēzni kól, sztánem na állomási i glédam lúszto. Hej dvajseti lēt je minólo od tisztoга mao, ka szam na szlédnye bio na tó m állomási i vido moje lúszto.

med sterim szam gorizrászo. Nè je csüdo, csi sze mi je vsze nóvo vidlo. Nóvo ino, dönok nè nóvo. Tak da bi sze z dúgoga szna zdranfo, i pá bi nadalávo moj prvési zsitek.

— Právím, tam sztojim na állomási i glédam lúsztvó. Cüg sze je rávno idti zacsnó. Té pa na ednök eden zmozsen krícs csűjem. Táksi krícs, kaksega li bojazen szmrti zná z cslovcesega grla vópognati. Edna mála dékla — zagvűsno je nikákoga notri v wagon szprevájala — je doj stéla szkocsiti z időcséga cüga i tak neszrečno, ka sze je nyěj szűknya nindri na kólaž zadrnola i ona je vizsila med dvőma wagonoma. Tá szam szkocso i doj szam go vceseszno. Nevēm kak, ali té szam právo rokó v nika vdaro, záto je zdaj otecsena.

— Ocsa pa mati té deklé szta tűdi tam sztalá na állomási i vidla szta, ka sze godi. Gda szam csér cőlo i zdravo táprineszo, jocsécs szta mi hválila i proszila szta me, naj sze pelam zsnýima k nyűvoj hizsi. „Nè, szam právo, jasz zdaj idem domó z Amerike, mojo zslájto scsém odprvim viditi.“ Ali obečsati szam mogo, ka kak nájprvle tá pridem.

— I sto szo bili té cslovek, pita Ferkó.

— Somogyi mlinar, právjio vűjec.
— Somogyi mlinár, hvála bojdi Bógi, szkricsi Ferkó.
— Poznas ti toga goszpóda, pitajo vűjec.
— Kak bi ji nè pozno. Prevecs bogáti cslovek szo oni. I meni szo zsé vecskrát obečsali, ka me k szebi zémejo za pomocsnika, ali szpunenye toga obečsanya sze li dale víéklo. Nè je bíló nikoga, ki bi me porácsó. Ali zdaj, csi te me vűjec vi porácsati stéli, zagvűsno dobim tó mészto.

— Z nájbógsov volov. Vűtro va překsla k mlinari. Rávnoč nè trbè praviti, Somogyi mlinar sze zvön-réda radűvo, gda szta Gyűri pa Ferkó táprisla. Ferkó je dóbo mészto, nè kak pomocsnik, nego kak kotriga familie, kak goriprijéti szin mlinara. Vűjec szo tűdi obečsati mogli, ka do sze vszaksem lėti eden cajt pri mlinari drzsali.

Ųrzsá pá nyéna familia je po telikájsimi vdúrcami blájzsensztvo doszégno. I vsze tó szo Gyűri vűjec szpravili.

Istzino je méo Ferkó, gda je na ednom szvétki etak právo vűjci: Vi szte nam nè dolláre nego blájzsensztvo prineszli.

Z LUTHÁR PÁLA V PÍSZMI OSZTÁNI VERSUSOV.*

NA SZVÉTO NÓCS.

Tíha nócs, szvéta nócs,
Szpáva vsze, szamo te
Szvétí pár veroszűtűje v stali,
Dète bozse polozsi v jaszli,
Kó tam szpi preszlakdo.

Tíha nócs, szvéta nócs,
Angelszki serezi
Neszé pasztérom veszéli glász:
Resitel je dnesz rodjen za vász,
Tam vu Betlechemi.

Tíha nócs, szvéta nócs
Bozsi szin, tvoj szpomín
Nam napuni dnesz szrce z mérom
Gda mi szpévamo vszi z veszéljom:
Dika bojdi Bógi
Ocsi na vizszini.

NA KOLEDNE SZVÉTKÉ.

Oh ti veszéli, oh ti predrágo
Nase koledno blájzsensztvo!
Szvét je szgűbleni
Krisztus rodjeni,
Vűpaj sze, vűpaj sze lúsztvó.

Oh ti veszéli, oh ti predrágo
Nase koledno blájzsensztvo!
Krisztus je prisó
Bozsi szrd vtiso:
Vűpaj sze, vűpaj sze lúsztvó.

Oh ti veszéli, oh ti predrágo
Nase koledno blájzsensztvo!
Nebelszki kórus
Szpáva ti himnus,
Vűpaj sze, vűpaj sze lúsztvó.

TRÓST DŲSE VU TRPLÉNYI.

Csákaj dűsa moja,	Csákaj dűsa moja
Ne cekni sze,	Ne cekni sze,
Bóg je pomócs tvoja	Bóg je pomócs tvoja
Vu nyem vűpaj sze	Vu nyem vűpaj sze
Li ti nezűvoj,	V niksoj sztávi
Pride zse cajt tvoj,	Nász ne osztávi
Gda sze oszlobodis	Zmozsen pomocsnik nas
Od vsze nevóle.	Ino varivács.
Vu vszėj vihéri	Szvéta Szztovitel
Prevelki mók,	Boj z teski mók
Obarje te v méri	Nas oszloboditel
Tvoj veren Bóg.	Nas veren Bóg.

* Dóbili szmo eden zvűzek versusov, stere je Luthár Pál, nigda skolnik na Zsidahegyi napiszo. Navéksé szo pobozsne pszmi. Bogábójcsa, vűpájcsa tíha dűsa sze szkárse v nyi. Nisterne vűodebráne nasim csítelom etti notripókászemo.

TEZSKI DNĚVI.

Ah kak veľki
Ino tezsķi
Szo, oh Bóg, mantre moje.
Moja pomócs
Na nyé gledócs,
Je li vu rokáj tvoji.

Csi bícsújes
I sztrahújes
Nász, Goszpodne, tú
Tó ti csinís, [vpráhí;
Naj nász búdis
Hodíti v tvojem sztráhi.

Csi bi jasz sao
I tak priso
Do konca ete zemlé
Zvóna tébe,
Mi, Bóg nébe
Nyí niscse ne odvnré.

Záto csini
Z tvojmi szini
Kak scsés, szodec pravi-
Szamo nam tam, [csen
Gde szí ti szam,
Dáj zsitek vekivecsen.

K tebi bezsím
Tebé proszim
Ocsa moj, mílosztiven:
Ne szódi me,
A' szmilúj sze
Nad menom dobrotiven.

Tó pa vcsinís,
Ar szam velís
Vu szvétoj knígi nasoj:
Hodte k mení,
Obtrúdjeni,
Pokoř dām dúsoj vasoj.

Tak vórjemo,
Ka bodemo
Za vrédnoszt sziná tvořga
Órocsnící
Z tvojmi szvéti
Králesztva nebeszkoga.

ANGEO VARIVÁCS.

Po vsztěj drzsláj hodi
Ěn' angeo gor-dola;
Nyega niscse ne vidi
On je dúh brez téla.
Nebésza szo li nyegov dom
Bógga je poszlo dolí k nam.

I gda déte szpát ide,
On szí k nyemi széde,
I verno je tú csuva,
Dokecs szunce ne zide,
Potom je z kúsom obúdi,
Naj sze dněvi pá veszeli.

On od hizse do hizse
Ide po tíhoma,
I gde pokorno déte
Máta apa, mama,
Tam sze on rad múdi duzse
I deteta ne povrže.

On sze z detetom změnya
Priřaznivo lepó,
Podpěra je, naj sze vcsi
I vszem podlozšno bó.
Déte tó z radosztjov csini
I zapóved rado zdrzsi.

Csi bi vam jasz zdaj toga
Angela zagledno
Hválo bi me dao z szrca
Za vernoszt poszebno
I volo bi meo zsnyím idti
Tó dobro deco viditi.

ZDÚHÁVANYA.

I.

Da bi jezero jezíkov meo
Na hváłodávanye Boga,
Tak bi zevszějmi szpěvati scseo

Zglobocsíne moja szrcá,
Hválné peszmi od onoga,
Ka je Bóg sztvóro veľkoga.

Oh da bi ma peszem rúmila
Do tisztec, gde szunce sztoji,
Da bi ma krv vrélo súmila,
Dokecs po szilaj szkósz cúri!
Ah, da bi dónk vszákí odúh
Bio edna léga hvála tú!

Ti zelěno liztje vu logáj
Gibli i ziblí sze z menov;
Ti gingava tráva na poláj,
I vi lépe rózsice vrtov,
Zvisávajte bozso díko
I nyega djánye veliko.

II.

On je sztvóro nébo, zemlo, mórje,
I vsze, ka etí zdaj zsvíé;
Li nyemi je podáno vetróvje,
Zkim ne ládajo tú lúdjé.
On králúje na vez szvéti
Tú na zemli tam na zvězdi.

Viděcse ocsi dá on tim temním,
Te szlabe krepko podpěra,
Lúbězen szvo szkázse tim postením
Hamisním pa ne dá méra.
Szírotice on pomága,
Húde lagve on premága.

III.

Hválimo te veľkí Bóg,
I dícsimo tvojo krepkoszt,
Vsza szo dela tvoji rók,
Vsza csúdúje'o tvojo veľkoszt.
Tí szí nē méo zacsetka,
Pa nebodes meo konca.

Vsza tébe zvisávajo,
Kerubím i szerafinje
Tvojo díko szpěvajo;
Vszi vszi nebeszķí angelje
Etak kricsíjo k tebi:
Zmozsznoszt je Boga v nēbi.

IV.

Zglední sze na nász Ocsa
Míli, i boj nam k pomócsi,
Tróštaj nász tva míloscsa,
Gda szmo v prevelkoj nevóli.
K tebi sze obrněmo
Tvojo pomócs zvěmo.

Oh sžmiluj sže nad nami,
Vlěj vō blagoszlov tvoj na náš
Boj z džuhom tvojim z nami,
I krěpi vu vszem dobrom nášz;
Dáj sže nam tak vūpati
Kaj nášz scsēs zmentūvati.

V.

Králje szo lűdjě roj'ni od zseně
I na práh sže obrnějo;
Nyí mărno nakaněnye támině,
Gda sže v kmicšen grob zaprějo.
Nam fali potřěbna mōcs
Te' zověmo na pomōcs.

VI.

Sto me napuní z džarmi zsitka,
Jeli szi nē ti, zmozsen Bóg?
Sto me obarje od hűdoga?
Ti ti oh seregov goszpód!
Ti mās za moje grěshenye
Nesgovorno potprlěnye.

Vēm szam jasz v cělom mojem
Zse telikokrát obcsűto, [zsitki
Kaj szi ti meně v mokaj britki
Vszigdár i povszěd potrōsto,
I moje nájvėkse bremen
Szi mī dolizěo Bóg veren.

Kak bi nē z punov vūpaznosztjov
Jasz tebě zdaj z szrcā proszo?
Kak bi nē z tihov trplivosztjov
Tebi sže vnevōli molo?
Csi bi sže zemla podrlā,
Tva zmozsnoszt bi sže nē vtrla.

Kak sže raztála nase lűsztvo?

Dr. Pável Ágost szo vőzbrodilí gucs nasega lűsztva po krajínaj i vszvoji knigaj „Od cankovszke krajine gucsa“ (A vashidegkűti szlověn nyelvjárás hangtana. Budapest, 1909. A m. tud. Akadémia kiadása) szo dojzspisali. Po nyúvóm brodjěnyi sže Vendonia na szledecse krajine raztála:

Bojměcke sže zově lűsztvo Szpődnęga i Gornęga Szinika, Szlověnszke Vězi pa szőszedni vėsznic. Vtom gucsi, nájmrę pa v Szlověnszkoj Vězi doszta poszebnosztí nájdemo, za pėdė volo tē lűdjě ne poznajo v nyúvóm gucsi zšěnszki szpól: zšěnszke rávno tak gucsįjo, kak moski, „gya szam ső, on je ső“ právjio zšěnszke, tak kak moski. V Macskóvci, v Otovci, v Szťányovci nisterne tűdi tak gucsįjo. Tő je tákša rětkoszt, sterov nega pára ni vednom szlávškom jeziki.

Bákárje. Po nisternimi bákárje szo tűszti, steri z krazami orjějo, po táksem tűszti, ki po bregáj zsvějő. Nájmrę bojměcke zovějo etak od nyi proti záhodnom

jűgi prebívajőcse lűsztvo (Szotina, Szvēti Gyűri, Szlávce, Grád, Otovci). Drűgi pa tak právjio, ka je pri Grádi nigda szvēta edēn grof bio, poimēni niksi *Vákar*; lűdjě, steri szo k nyemi na goszpozcsino hodilí szo ga za *Bákara* zvlái, i oni szami szo od nyęga *bákárje* imē dőbili, kak ki k nyemi szlisįjo.

Ravenci szo lűdjě, ki od Cankove do Szobote na műrszkoj ravnici prebívajo. Nyúv gucs je prevecs doszta nēmski rēc zěo vszěbe.

Dolenci na ravini od Szobote do Bőltinec zsvějo.

Goricsanci szo navkűp vszi, ki po bregáj, po goráj prebívajo. Bodonci, Szv. Sebescsan, Vanecs, Moscsanci, Dankovci, Krízšavci, Petrővci, Vidonci, Kűstanovci i t. n. eszi szlisįjo. Goricsanski jeziki je nájcsiszťěsi i v rēcsi nájbogatěsi. Tak právjio, ka szo goricsanci osztre natűre, radi pszűjějo, z tűhinszki lűsztvom ne szťőpįjo naleci v prijátělsztvo. Tak právjio tűdi od nyi, ka sže radi bįjějo i ka rětki plěsz mině brezí krvávoga bįtįa.* Dr. Pável szo edno nőtő tűdi najsli, steri Goricsance scsįpa:

Závęc je goricski szin,
Szlatko vınce piję,
Gdare trbē plácšati
Tē sže v gőscsi szkriję.

Ali kakkoli scsįpajo drűgi Goricsance, rávno tő scsįpanye kázse, ka szo Goricsanci lűdjě na szvoji petáj.

Ledavcsárje szo lűdjě, ki vszkre Ledave lezšěcsi vėsznicaj prebívajo.

Marki v Rakicsani, v Bőltinci, v Bratonci, v Bisztrici, v Csrenszlovci i v okroglini prebívajo. „Zató sže zovějo marki, ár je szaksemi drűgomi marko, marcek imē.“ Radi szpěvajo, pri nyi sže nájdejo nájlpěse nőtę pa peszmi. V nyúvóm vszákdeněnyem zsitki je turba pa bot neodlőcsena skěr, tak da bi z zsvotom teszno v kűpzaraszcsena bļa. Marko turbo nigdár domā ne nyā i escse k mēsi sznyőv ide, kak nőtā právi:

Csi neděla pride, gyopo szi tē odēnem
I na plěša vrzsem turbo, k mēsi tak idem.

Rekaske sže zovějo po cőni tiszte vėsznice (Rákovci, Króg i t. n.) v steraj doszta krofaszťoga lűszťva jeszte, kak Bisztrica, Melinci, pa Izsekővci.

Mőrcsarje szo oni, ki pőleg Műre (Mőre) zsvějo.

Várascanci sže zovějo Tőrzjanszki lűdjě, ár je Tőrniscse nigda szvēta, pod tőrszki lűdenyem, város bļa. Tőrzjanszke zšěnszke pa mozske na szaksem szěnyį nájdemo, gđe szvoje dobre kolāce pa szakšefěle szeměnye odávajo. Tőrniscse i zdaj varaskó formo má, tákse je liki edēn máli lěpi várás. Tőrzjanszke i Bőltinszke dēkle szo dalecs szvēta poznane po lepoti.

Kak sže z toga krátkoga szpisza vidiťi dá, nasa krajina, bár je mála, szvoj poszeben národen zistek má i szkrblivo csuva szvoj jeziki, szvoje návade szvojo vőro. Dobro pozna szvoje rázłocsno, ali dőnok edno lűsztvo, szvoje ravnice, dolé, bregé i szvoje popěvke.

O. F.

* Nasi Goricsanci naj ne zaměřjo. Tē artikulus je edēn Marko poszelo notri. Ali vē šě pride cať, gda me nazájplácsemo. Radistel.

Nisterna rêcs Amerikanskim Szlovenom.

Z velkov pazlivostjov estemo amerikanske szlovenske novine. Radi vidimo ka szo zse troje. Nase zsmetne srce lezse gvtajto, gda te lepe trostajose recsi estemo, stere szo na nâsz adreszerane, naj nam poszvedocisjo, ka szo nasi amerikanski brati — vszi, keliko ji li jeszte — z nami, ka z nami obcsutjo, naso zsmetno sztovi v vsaksem tali prerazmijo, ka szo vszi krdi i gotovi za nase oszlobodjenje delati.

Ali z tje novin drugo tudi estemo. Te novine szo napunyene z velkov nyefkov. Z bratinskov nyefkov! I pitati moremo: Komi de to dobro? Nam Szlovenom, ali pa nasim protivnikom? Mi tak mislzimo, ka sze nasi protivnicke toj nyefki bole radujejo, liki sze zbojijo oblube, ka do amerikanski szlovenje delati za oszlobodjenje szvojega sztâroga krâja. I pitati moremo, kak je mogose za dalensne narodne cile delati, gda sze oni, ki bi delati mogli, nezbivajo?

Vôgri mâjo to prevecs veliko fallingo, ka sze v vrëmeni prevolkoga szkûsavanya, nêmrejo prerazmeti, na tale sze raztâlajo i mészto vkûpdrzsanya vszâki tâl po szvojoi pôtî sesë idi. Të szo pa amerikanski szlovenje zse tak dobri Vôgri grâtali, ka szo velko vogrszko fallingo oszvojili brezi toga, ka bi velke vogrszke jakoszi tudi prëkzeli?

Nas mâli narod je edna mâla kapla v oceâni lûsztva, vszâki szî zâto naj dobro zmisli, kama pridemo, csi mo sze mészto vkûpdrzsanya nesztanoma nyefkali, krëgali i szvajûvali.

GLÂSZI Z AMERIKE.

Amerikanski vogrszki-szlovenov protestêranye proti Jugoszlâvii.

Amerikanski vogrszki-szlovenje szo novembra 11-a po vszêj vârâsaj i mésztaj, gde prebivajo, gyûlese drzsali, na steri szo z velkov britkocov protestêrali proti tomi, ka bi nasa krajina k Jugoszlâvii szpâdnola. Protestêrajocsi gyûleske szo bili drzsâni v Allentown Pa, Bethlehem Pa, Bridgeport Conn., New Brunswick N. I., Newark N. I., New York N. Y., Pittsburgh Pa, Palmerton Pa, Perth Amboy N. I., Steelton Pa vârâsaj. Zvôn toga szo escse protestêrajocse pizma bilë poszlâne z Akron Ohio, Coney Island N. Y., Lansford Pa, Philadelphia Pa, Starford Pa vârâsôv. Tak zmozno protestêranye je bilô tó, kakse je escse nê gorizamerkano v nasega nârôda historii.

V Bridgeportu je doszta vogrszki-szlovenov vkûperprislo. Lêpi gucsi szo bili drzsâni, vszâki je oblûbo, ka de szvojim lûblênim na pomocs.

V Steeltonu je nârôden gyûlës tudi trno dobro i hvâlë vrëdno delo szkoncso. Protestêrali szo proti tomi, ka bi nasa krajina pod Jugoszlâvio prisla. Pozdrâvlenye poslejo szvojim lûblênim v sztârom krâji i proszijo je, naj ne vcagajo.

V Bethlehemu drzsâni nârôden gyûlës je jâko poiszâni bio. Vszâka dûsa je na tom bila, naj szloboscino szprâvijo szvojim lûblênim csi je mogose, i naj je oszlobodijo od trplënya v tje tuzsni dnëvaj, stero szo tã odûrni szrbi-krâjnci na nyi szklali. Veszêlo je bilô viditi csiszte postene szlovenszke obrâze, gda szo rokë gorizdrzsali proti Jugoszlâvii.

V New Brunswick i je tudi doszta lûsztva prislo vkûper. Lêpi gucsi szo bili drzsâni i na pitanye szednika, sto je proti Jugoszlâvii, szo vszi rokë gorizdignoli i vszâki je kricso, ka nê trbë Jugoszlâvie i ka naj nasa zemla nazâszpâdne pod Vogrszki orszâg. Tâksi cslovek sze nê najso, steri bi pravo, ka on jugoszlâv scsë bidti, vszâki je kricso, ka on Vogrin scsë bidti i doli z Jugoszlâviov.

Szlovenszkoga nârôdnoga tanâcsa szednik v novinaj vszëm v Ameriki prebivajocsim pogrszkim szlovenom hvâlô prâvijo za nyûvo navdûseno oponâsanye. Med drûgim etak ercsëjo: Cëlomi szlovenszkomi nârôdi zahvâlîmo, âr je nov. 11-ga cëli vogrszki szlovenszki nârôd protestêro. Tó protestêranye v nasoi historii gorizamerkana osztâne.

Amerikanski vogrszki-szlovenszki nârôd je novembra 11-oga vopôkâzo, ka je on z cëlôv dûsov z nami. I csi mo vszi, ki szmo vogrszki-szlovenje vkûperdrzsali, tã blâjzenësa prisesztnoszt csâka na nâsz.

Zavëza nârôdov. Kak je bojna hënyala, vu Genfi na Svâjcerszkom szo gorposztavili takzvâno Zvëzo Nârôdov. Cio Zavëze bi bio szvëta dugovâyâni brezi bojne pôleg pravice opravit i zravnati. Po isztini bi tó edna internacionalnszka biroviâja bila, nasztâvena obrî nârôdov. Lêpi i szelni cio, szamo tó je szalosztno, ka je tã cio nitaj drûgoga, kak lûcsanye prâha v ocsi szvëta. Zavëza nârôdov je szamo skër v rokâj Angola i Francûza. Zavëza tâkso szodbo naprâvi, kaksâ je z Pârisa zrendelûvana. Ameriko bi tudi radi gorizeli vtó Zavëzo, âr Amerika pred cëlîm szvëtom velko postenyë mâ i Angolje pa Francûzi bi radi bili, csi bi vu imëni Amerike tudi lehkô ravnali nê szamo Europo, nego i Ameriko. Oni bi Ameriko radi mëlî med szebom, naj go vsze lezse obrîjejo, kak szo go v bojni obrili. Szamo da je pa Amerikî zadoszta bilô edno vcsenyë, stero je drâgo mogla plâcsati. (Zvëzda Vogrszki Szlovenov.)

Nemirovni ino szalosztini glâszî sze priblîzsâvajo k nam z nase mâle szlovenszke krajine. Ali trôstajmo sze ka nâcsi bôde, âr nâcsi more bidti. Nârôdno szelënye neszmi tak osztâti, ka bi tiszto niscse nê vu znânye zëo. Nârôd je nigdâr nê tak zvolo, ka bi tó krajino stoj za Prekmurje imenûvo i nigdâr jo nê szpozna za Prekmurje. (Amerikanski Szlovenov Glâsz.)

Grëhsno vâlôvje. Na cëlom szvëti je escse nigdâr nê telko grëhote szpâdnolo na edno lëto, kak pa zdajnsye cslovecsaszto more prenosziti. Grëhsno vâlôvje sze premetâva na cëlom szvëti z groznov mocsjôv tâpomete ono mâlo dobrôto, stera je escse eti i tam osztâlâ. Cslovek je proti csloveki, brat proti brati, eden toga drûgoga vó z szvëta szprâvla, szamo zâto naj szvojoi volo szpuni. Vu z dajnsnyem vrëmeni szmo tak liki gda sâske pridejo na lëvo tâblo szlîja i vsze fundajo. Csûdovitna pitvina je krv. Tak sze dâ viditi, ka nê szamo divjâcsina, nego cslovek tudi divji grâta od nyë. Krv zselë za krvjov. Z krvjôv doliperë krvâve rokë i z novîmi grëhami zakrivle prvëse grëhe. Escse zdaj itak vszigdâr

szamo eden drügoga scsé kastigati, nème eden drügomi odpúsziti. Ali csi bi sze ednök z zraka dolipúsztila szvekloszt i pokazála bi, steri szo ti právi krívci, doszta lúszta bi sztrepetalo. Nè bi oni krívci bili, stere dnesz za krívce drszjó, nego tè bi sze národje szpozna! i práve krívce bi z vkúpnov volov odegna! (*Amerikánszki Szlovenčov Glász.*)

Szlobodjemánye. Vise kak pétszto vogrszki-szlovenszki katolicánčov szlobod jemlé od szvojega krajn-szkoğa dühovnika v Amerikánszki Szlovenčov Glászi i v Szlobodnoj Rejsi. V tom szlobódjemányi etakse recsi cstmó: Vase bozsna déla vam odpúsztimo, pa vam szrecsno pót zselémo. Mi vam právimo: postúj ono lúszto stereo teli krüh dá. Oni szo hász né postúváli ár szo etak gúcsali: Toga jezika sze jasz nemo vesio, ár je té jezík tak zmésani, kak szvinszka krvajica. Mi vász nescsemo, pa steroga vi szprávlate túdi nescsemo, ár de on szamo krajnjszki szluga, ki de tak mogó plészati, kak do nyemi krajnci igrali. Skoda sze nam vidi, ka bi nas szloven vas krajnjszki szluga bio.

Nika sze ne bojte! Glász vam nasi bratje ino szeszte vu sztárom kráji, steri zdaj vu eti vréménaj doszta morete trpéti. Pred nasimi dúsnimi óesámi z szalosztním obcsúténymen sze zbúdi tisztí zdáven szpóme-nek, gda szmo mi po tisztí lúbléni szteaz hodili gde szte vi domá. Zsmetno je nam na tó misztili, ka je dnesz dén vsze tisztó preményeno, ka je nam ednök lúbléno ino drágo biló. Túhinszke roké szo preménile vsze tisztó, v sterom szo ednök nasi ocsejve radoszt ino blájszensztvo najsli. Túhinszka zmosznoszt vam scsé prepovédati vsze tisztó, ka je i vam lúbléno ino drágo biló. Gda je vase z dúhávanje eszi k nam prislo, gda szmo na pamet zéli vase krváve szkuze na tisztom papéri, na sterom szte vi nvm vase tozsbe na glász dáli, — oh kelkókrát szmo pítali vu szebi, ka bóde z toga, jeli na dobro pride tó vó? Ali pa vekivecsno robsztvo bóde vas krüh? Ali zdaj zsé vúpánye napuni naša szrcá, ár szmo z radosztjov zvéldi vsze tisztó, ka sze szeptembra 19-oga zgódilo.

Gizdávi szmo na vász! Hválo szmo dáli goszpódomi bógi za tó, ka je vam mócs dao na tó, ka szte tak zmoszno mogócsi bili glásztí vase národno zselénye. Zasztópnicke antantszki országov szo vidli, ka szte vi bár eden máli národ, ali vász z szilov z jálnosztjov eden národ nème za szvoje imenúvati, ár vvasi szrcáj z ognymen pláménom gori tisztó domovine lúbéven, od stere szo zse nasi ocsejve poznani bili.

Ne bojte sze, nè szte pozábleni prinasz, vsze tisztó trplénye ino pregányanye, stereo je zdaj vam za tao zíslo, nász na tó vodi, ka naj i mi vam na pomócs bódomo vu tisztom velkom boji steroga vi máte bojúvati. Mi szmo nè héjnyali za vász szo trúditi i vsze vesiniti, ka szmo mogócsi.

Ne poszlúhsajte tisztó, steri vam tó právjio, ka naj héjnyate gori z vasim trúdom. Nè szo vasi prátelje, steri vam tákse tanácsé dávjao.

Tó visziko pozványé, stereo vi morete szpunyávti na veke gori osztáne vu národa zgódbi, kak vsze tó ka szo ocsejve ednök csinili. Vasa ino vase decé deca do ednök premislávali od vsza tisztoga plemenitoga csinénya, ka vi vu eti vezdásnýi zsmetni vréménaj csiníte za naszo szlovenszko szloboscinsó.

Ne bojte sze — pride zagvúšno tisztó vrémén, gda te pá szlobodni, gda sze zsé vecs ne grozi nas protiv-

nik — ne robi, i ne vmárja vecs na tisztó zemlé, gde je nas máli szlovenszki národ od jezero lét mao vkúper prebívao zedním drügim národóm, na steroga szmo mi vszigdár szamo blagoszlov znali prosziti, gda szmo etak szpéváli: „Isten áldd meg a magyart!“

V Amerikánszkoğa Szlovenszkoğa Národa Tanácsa iméni dr. Stiegler S. Ernő, szekritár. (*Amerikánszki Szlovenčov Glász.*)

Kak nas máli szlovenszki národ szvoje cíle szlúzi. Nasi lúbléni naj li z dobrov volov dale noszjó té túzszen krízis, steri je isztina zsmeten ali kém bole je zsmetnési, tém hitré sze ga részjo. Pride ednök ono vrémén, gda sze bodemo pá vszi vkúper veszelili. Ednök more prdtj ono vrémén, gda de szlovenszki národ racsún proszo od oni lúdiv, steri szo na krivo pót zablódili, ino szo vu szvojio nepravicsnoszti célí szlovenszki národ ódali.

Oni lúdjé szo krívi zdaj za vsze moke, stere vi zdaj morete trpéti. Csi bi té lúdjé nè bili, vam bi zdaj nè trbélo vu vózi szedéti i té grózne moke i sztrahote trpéti. Tó szamo záto trpíte, ár szo nisterni lúdjé doli z práve póti zablódili, ino z szvojiov zablódjenosztjov szo célí szlovenszki národ ednomi tákseni národi prékdóli, steri z vózov scsé nas národ na tó prignati, naj sze podá pod nyegve skramble ino naj ponizen bóde. Mi vam té glász poslemo, bojte mirovni ino potprlivi escse edno málo vrémén. (*Amerikánszki Szlovenčov Glász.*)

Ka „hocses“?

Jugoszlávszka lovina
Je nasa domovina!
Kak jáger je za závca
Tak szláv za goricsánca.

Gléj Goricsko, ravenec
Pleté ti szláv tam vénec.
Dobis glávo, koróno
V célom zsítiki bos pómmo.

Turbo noszi jugoszláv
Prázna je pa tróbi glász:
Goricsánec, gde kaj más,
V kraj ti zemem, csi ne dás.

Cotas, ronyas, kaj „hocses“?
Dám jasz tebi, ka íscses.
Vdári osztro ravenec,
Tú más tepas, szvoj vénec.

H. L. (*Zvójzda Vogrszki Szlovenčov.*)

Naj kúpjio nazáj. Jáko je tesko tisztí tao zemlé nazáj szpraviti, na sterom táli szmo sze mi Vogrszki szlovenje poródili i steroga szo nisterni Judáske tisztoga hipa ódali Jugoszlávom.

Znábidti, ka nase lúszto vsze té moke pozábi, stere zdaj trpjio, ali tém Judásom nigdár nepozábi, ki szo je v tó kmicsno grozo potégnoi. Nasi szlovenje, zdaj z krvjóv mórejo nazájkúpiti, stereo szo téj nisterni Judáske za jáko fal céno ódali. Mi Amerikánszki szlovenci nevémó sztálno, jeli szo téj Judáske escse itak na nasoj zemlé ali szo pa zse dávnó vó zsnýé pobegnoli. Tak csi szo escse itak tam, nase szlovénszko lúszto naj má paszko na nyé, i naj nyim plácsa on nájem, steroga szo szí od nasega nedúznoga lúszta zaszlúzsili. Glászi nam táksi idejo eszi, ka nase voditele prevedno notrizapérájo, ali z tém nemrejo vtisati tisztoga gorécsega ognya, steri gori v szrcáj. Záto némrejo vtisati toga gorécsega ognya, ár csi ednomi szloveni vó z rók vdárijó zasztavo, vcaszji jo goripópádne deszét drúgi. (*Szlobodna Rejes.*)

POLITICSEN PREGLĚD.

V svĕtovnoj politiki sje esce itak ne vidi niksa dokoncsna opôt. Národje, ki sjo v svĕtovnoj bojni zmá-gali, vrkaj plavajo i od dnĕva do dnĕva odlĕcsijo naprĕ-priđócsa pitanya. Obri Európe sje itak velki kmicsni oblácke grózsajo. Zákaj drží Ruszuskí szovjetország vĕcs kak pó milliôn katánov v rozsji, ka scsé, na koj ella? Ka bóde z Nĕmskim országom, ár nĕmre plácsati na nyega vóvrzseno bojnszko dácsó? Ka bóde z Szrĕd-nyov Europov, gde na vsze kráje dojpotezseni vulkánje gorijo? Ka bóde z dojpórúsením vĕrsztvinskím zsitkom po célom svĕti?

V Washingtoni je novembra szlĕdnye dni mérna konferencia drszála szvoje sjeje. Szkoncsati bi stĕli, naj sje bojna vópriprávi z svĕta i naj sje vĕcs niksi národ ne bojuje z drúgim. Ali tó je szmo práhlúcsenje bílo v ocí lúszta. Po íztini sjo sje Angolje, Amĕrikánei i Japánje zglijati stĕli, kelko bojnszki hajóv szmĕ vszáki szĕbi szprávlati, ár eden táksi bojnszki hajóv prevecs doszta kosta i nyegovi sztroskov tezsókócs v vĕzdásnyĕm dojpórúsenom vĕrsztvinskóm zsitki prevecs obcsúti tĕj přédny országov lúszto. Tak je vózgláseno, ka Amĕrikánei, Angolje pa Japánje táksi broj bojnszki hajóv szmĕjo méti, steri sje tak primĕrijo, kak 5:5:3.

Med angolszkím kormányom i med írlandszkím lúsztvom je méra kontraktus podpisáni. Od doszta sztó lét maó drží bojuvanye med angolom i med írlandszkím lúsztvom. Anglia je v svĕtovnoj bojni szmo z nájvéksím terrorom bíla mogócsa zepniti írlandszke revolúcie. Po dokoncsanyi svĕtovne bojne je angolszki kormány iszko porazmĕnye z voditelím írlandszko lúszta. Po táksoj póti je do kontraktusa přislo, v sterom Anglia Írlandi popolno drszávno szamosztojnószť ogvúsi pod angolszkím králom. Írlandszko lúszto je — kak glási idejo — dónok né za dovolno, szploj krajvtrgnoti bi sje stĕlo od Anglie.

Nĕmskí ország, kak je vszáki razmĕti cslovek naprĕ-vido, je nĕmogócsi plácsati na nyega vóvrzseno bojnszko dácsó. Novine písejo, ka je od antanta odlásanye dóbo. Ali ka valá odlásanye, gda szlĕdi túdi nede mogócsi plácsati. Novine pri toj přilíki od ednoga zavázka písejo med Ruszuskím, Nĕmskím országom i med Angliov.

V Ruszuskóm szovjetországi je ládanye edna „Cseka“ imĕnůvana organizácia dóbila vsvoje rokĕ. Cseka přegánya vszákoga, ki je nĕ bolzsevicsnoga mislĕnya, redovne szocialiszte rávno tak, kak one, ki cárszko ládanye scséje nazájszpravití. Přegánya trzsce, csi jĕszt-vino szrantújejo, ona sje vszáko drszávno dĕlo notri-mĕsa, přepóvĕ dĕlavcom sztrájke i na szmrt je oszódí, csi sjo né podlozsní. Ona sztrázsa csesztníke i v temlico je vrzse, csi ne csinijo tak, kak ona zselĕ. Tá organi-zácia níksĕ právdĕ, níksĕ pravice ne pozna. Cĕli Ru-szuskí ország pod nyĕním terrorom trepecse.

Ukrajna je znóvics gorszánola proti bolzsevicsnomi ládanyi. Vezér je pá Peltjura, ki je zĕl telkokrát pĕlo

vojszko proti ruszuskím bolzseviktóm. Ukrajnerje szo bojno blúzi přvése Galicie i Bukovíne zacsnoli, bolzse-víke szo vĕcskrát zbili i velki falat országa szo ocísiztíli od bolzsevikov.

V Ausztrii sje prestimanye drszávne oblászti, vĕrszt-vinszki zsitĕk, vĕrdnószť pĕnez od dnĕva do dnĕva pohújsa. Decembra přve dní je v Bĕcsi rebericia posztá-nola. Lúszto je v vĕlke ostarie pa szállode, i vĕlke trzstve, pa bogáte palacse notrivdarilo i vĕlko drágocso je zanicsalo. Doszta sztó milliôn kvára je naprávleno. Tá rebericia je naprĕvidjena bíla. Vszáki razmĕti cslovek je mogo vĕditi, ka tiszta lazsliva politika, stĕra v Ausztrii od trí lét maó králjeje, v pogúbelnószť pĕla. Tá pogúbel-nószť je před dverami. 100 ausztrijszki korón v Svájci szmo 6 flĕlĕrov valá.

Ausztrija je v bláznoj temnoszti szvojo přisesztnószť na dvá sztebra posztávila: na tó, ka sje k Nĕmskómí országi prikápši, i na tó, ka Vogrszki ország pod szĕbe dobl. Obádvá sztebra szta sje podrla i zdaj Ausztria tú sztoji před porúsenom, zdaj sje pá kmálomí antanti voscí i pá bi z Vogrszkoga országa scséla kaj vóvjeszti. Ausztrijszke novíne sje tózsijo, ka nyúva nevolá z toga zhája vó, ka Vogrszki ország i Taljanszki ország vza-vĕzki sztojita.

Vogrszki ország je szlĕdnyiva dvá mĕszeca velki historicsni dogotkov presztor bío. Károly krála nĕszrecsno notripřilĕtĕnye v ország je z szĕbom potegnolo máloga antanta přegányanye. Csehskí ország pa Jugoszlávia szta vojszko na nogĕ posztávila i notri bi stĕla vdariti v ország. Pářiski nájvisísi tanács je Károly krála přĕk dao odpelati na Madeíra otok, máloga antanta je nazáj-zapovĕdo, i vogrszko kormánya je přisizsno, naj v právdinszki knigaj szkleni, ka szo Habsburgi zgúbili vogrszki trón. Károly král je proti tomi edno protestĕ-ranye dao vózglásziti. Med drúgimi etak eřcsĕ tó pro-testĕranye: Vogrszki národĕn gyűlĕs je na vónĕsnye přisizkávanye szkoncsó, ka jasz zgúbim vogrszki trón, vo imĕni vogrszkoگا alkotmánya protestĕram proti tomi i protestĕram proti tomi, ka me je vogrszki kormány na zapóvĕd pářiski poszláncov tanácsa přĕkdao angulskoj dúnajszkoj flotili, ár jasz, kak Vogrin jus mam v Vogrszkóm országi zsvĕti.

Andrássy Gyula, Sigray Antal grofevje pa Gratz Gusztáv szo dojazdřzeni i birovíja de szodbo drszála obri nyí za toga volo, zákaj szo Károly krála nazáj-přidĕnye pomágali.

V Jugoszlávií sje je túdi vĕcs znameniti dogotkov zgódilo. Sándor král je naszlĕdnye dónok nazájpriso v ország i přĕk je zĕo králeszko oblászť. Jugoszlávszka vojszka je proti Albánii slá, ali nájvisísi tanács go nazáj-zapovĕdo. V júgszkoj Szerbii i v Szandzsáki szo mĕnsĕ rebericie bílĕ, kak szmo zĕsĕ ednók glászili. Belgrádszki kormány je komiszió poszlo vó na broďjenýĕ nászťajov.

Decembra 5-oga je belgrádszki kormány před szkup-scsino edno nóvo právo přilozso, kak sje drszáva more

raztálali. Horvacske novine zmožno protestéjajo próti toj právdi.

Nóvo odebéranye kóvetov pred dverami sztoji i vsze sztranke sze pripravájo na to. Ali né szamo zsé bodóese sztranke, nego drúgi túdi. Za példé volo v Bácsi pa v Bánáti prebivájócsi Némcí szo szvojo poszebno némsko sztranko goriposztavili. Etak pise edna v Ujvidéki vözhájájócsa némska novina: Némcí do szamo szvoje lüdé odebéráli. Tó je nemogóese, ka bi nász tühínszki — né z nase krvi rodjeni lüdé zasztópláli. Mi vúpaznoszt li k nasemi csloveki mámo. Némski páver je z szvojeja szna prebúdjeni i pozna szvojo bívoszt i szvojo vrédnoszt.

Montenegrovszki kormány, steroga je v Rini kralica Milena goriposztavila je k Národnoj Ligi eden memorandum poszlo, v sterom za csnegorszko lüsztvó votomívanje proszi.

Nóvoga belgrádszka kormánya voditel je pá Pasics. V nóvom kormányi nega doszta preményanya. Nájvékse je tó, ka je Pribicevics z notrésnyega minisztersztva préksao v minisztersztvo za vucsenye.

V Horvacscom országi je horvacszi blok (zavéza horvacszi kóvetov) edno raszglasívanje dao vö, steri za szamosztójnoszt Horvacszkoga országa agitára z nájvéksov sztálnosztjov koncovno nazájvrze na Horváte z szilov pritisznyeno právdó i goripozové lüsztvó naj vesini szvojo düzsnoszt za na veke zsvívécso horvacszo domovíno.

RÁZLOCSNI GLÁSZI.

Délo Gránicglíájóese Komiszie. Internacónalszka Gránicglíájócsa Komiszia je szvoje délo v nasoj krajini dokónsala. Ka je szkonosala, niscse sztálno néme znati, ár szkrívoma drszjó. Gvüšno je, ár je vöoznanyeno bíló, ka bi Jugoszlávi z nisterni vesznice, stere szo proti trianonszki kontraktusi obszdjene drszáli, novembra 29-oga vö mogli idi (za példé volo z Szomoróvec). Tak známo, ka szo né vöslí. Kaksé hamisne zroke szo najsi né völdí, nevémó.

Gvüšno je túdi ka je od Csópínece notri do Múre nóva meja napravlena. Ali tá nóva meja li té bóde koncovno gorosztávlena, gda sze pri Národnoj Ligi Jugoszlávia i Vogrszki ország szglíjata.

Lüsztvó escse zdaj túdi a velkov vúpaznosztjov gléda v príszesztnoszt. Tak právjó néme drúga meja bídti, kak Múra voda. Drúgi szo pa od ednoga antantszka zavúpníka csúli, ka cěla szelénzka z Szobotov vréd nazájspádné k Vogrszki országi. Mi tak miszlimo, ka sze zdaj tó nájménye, stero bi to nájbole potezsno lüsztvó od vérsztvinszke nevole rësilo, túdi nezgodi. Mi tak známo, ka sze szamo eden vöszki 3—4 kilómetrov sürki pantlík, steri od Csópínece do Múre szégne, púszti nazáj k szvojemi jezerolétnomi zsvóiti.

Escse je né priso tiszti cajt, gda sze lüsztvá zsiték, vola, szelénye v pogléd zéme. Escse névlomjeno ládajo vrazjsi imperialistícsni cíli.

Ali né trbé vcagati. Mucsítrí trbé, délati trbé, szvojo famílio, híszó i szvoje vérsztvo vrédi drszati trbé i víksem dúhovnom dugoványi né szlobodno szvojo cslovecszo pravico z poglédá zgúbíti. Li tak pridemo napré.

Nasi ausztríjszki dobri prijátelje. V Deutsche Grenz-wacht iménúvájó novini je eden cíkk priso vö, v sterom sze naprédáva, ka csi zdaj Sopró, nazáj pride k Vogrszki országi, té abstalszki dól more nazáj pridti k Ausztrii, i Jugoszlávia kak méno naj dobi Szentgotthárd. Da szo csedni, téj ausztríjszki nasi dobri prijátelje! Zsé je v historio notriszpíszano, ka Ausztria z miszelov vszígár keszno pride. Zdaj za trémi létami oni túdi tákse leszice sseszó bídti, kak Szrbi i Csehi.

Votomívanje v Sopróni. Decembra 14-oge i 16-oga je bíló votomívanje v Sopróni i okrogíni. V Sopróni je 73 procentov lüsztvá na Vogrszki ország daló szvoj votum. V vesznícaj je vécis lüsztvá na Ausztrio votomívalo, tak ka je v cöló krajini 65 procentov szpadnólo na Vogrszki ország. Pred votomívanjem je vszakszój cérkvi bozsa szlúszba bíla. Lüdé szo odtéc síli k votomívanji. Gda szo antantszki oficérje vöoznaníli, ka Sopró vogrszki osztáne, v vszég cérkváj szo zvoníli.

Nóvo raztálanye Jugoszlávie. Prócs, steroga v Jugoszlávi za príszesztnoga csloveka drszjó, notí alókmány ssesé dati Jugoszlávi. V tom alókmányi bi Szóvenia i Horvacszi ország véksó autonomio dóbo. Radics, ki je itak nájzmózsnesí cslovek v Horvacscom országi, Szrbe, Horváte i Szlóvenáce za rázlocsne poszebne národe drszí, steri pravico májo k poszebnoj néodvisnoj drszávi, Ali záto z Szrbami i z Szlóvenami vkúp ssesé bídti. On je za republiko, ali záto nede sze posztávlo csi Jugoszlávia králesztvo bóde szamo naj vszaka drszáva má szvojo szloboscino. Z prvésega Horvacszkoga országa bi Szirmia (Szerémseg) votomívatí mogla, kama ssesé szlísti k Horvacszki országi, ali pa k Szerbii. Rávno tak bi sze z votomívanjem odlócsílo, kama pride Dalmácia.

REDITELA PÍSZMA.

Z. St. Allentown. Z gvüšnoga mészta szmo píszmo dobíli v sterom etó sztoji: „Zakolcs Tamás je od tisztaga mao, ka je v bojno odíso, níksi glász né dao od szébe“.

Arany Jánosa Toldi v násem jeziki.

Kardos János, té nájszkrblívnési délavéc nasega jezika je med drúgimi Arany Jánosa Toldia ino Toldia Vécsar túdi dojobrno na nas jezik. Ali od toga je dugo lét niscse níka né znó. Píszme szo sze na rázlocsni mésztaj vlácsíle. V 1916-om létí je eden nas domívíncsar v Szalafói gorinajo eden tao té píszm, med témi je bíó Arany Jánosa Toldi ino Toldia Vécsar. Toldi je zdaj v knígaj vödáni v Budapesti po Hornyánszky Víktora stamparíji. Nase lüsztvó de gvüšno z velkov radosztjov cstéto té lépe peszmi, nájlépse med témi, stere szo do etoga mó v násem jeziki napiszane.

Knige sze dobíjo v Budapesti (Kókai Lajos könyvkereskedése IV., Kammermayer-u. 3.), v Szentgotthárdi (Wellisch Béla), v Radgonyi (Buchhandlung Semlitsch).

Odgovoren reditel: MIKOLA SÁNDOR.

Reditelstvo ino vödávanye:

Budapest, VI., Nagy János-u. 7.

Céna napréplácsanya za Vogrszki ország 40 koron na létó.

Napréplácsanye túdi gorívécme

Wellisch Béla knigovezár v Szentgotthárdi.

HORNÝÁNSZKY VÍKTOR STAMPARIJA, BUDAPEST.